

SMB-Nytt

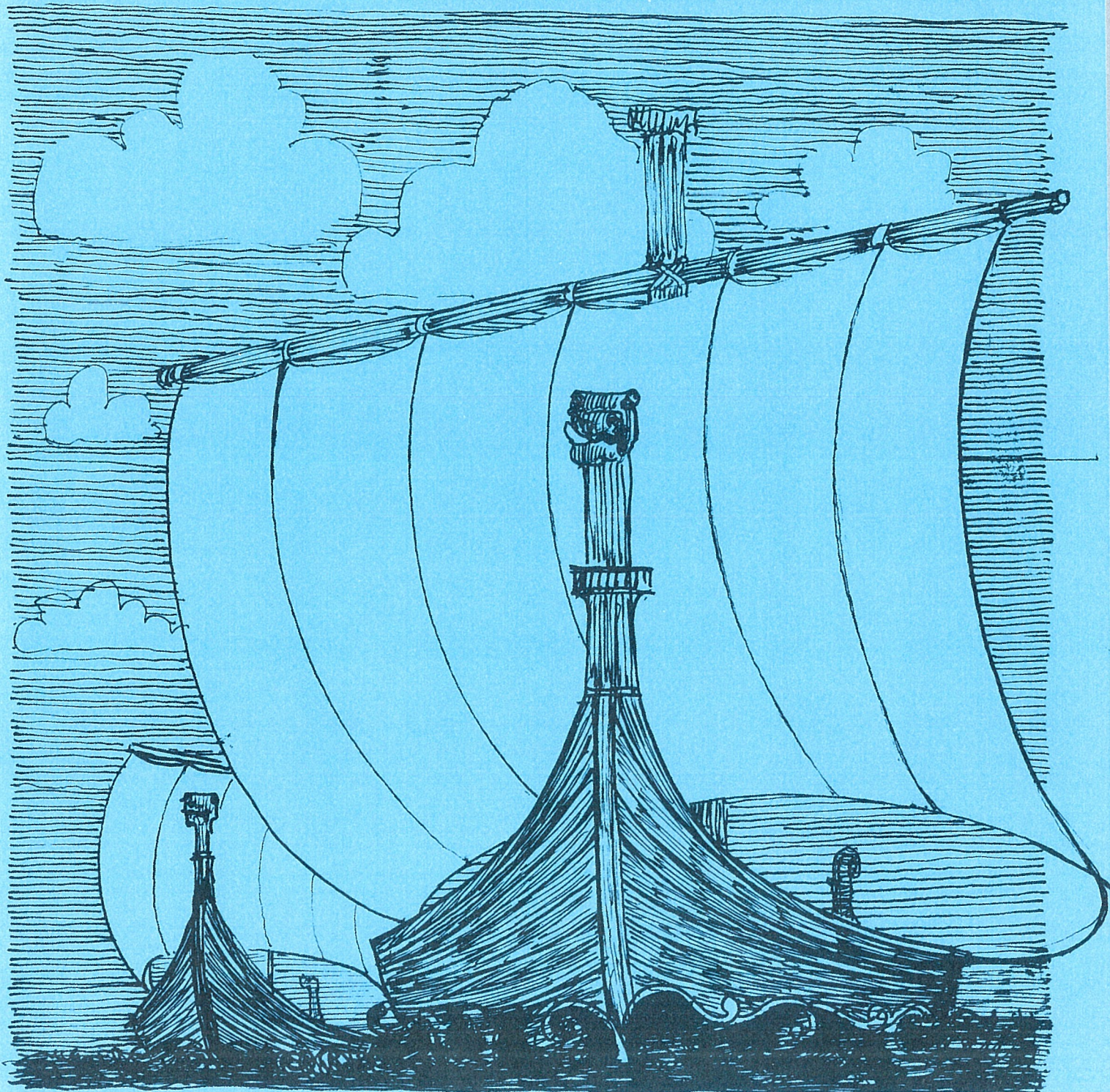
Nr. 2 / 1990, vol. 15

---

*Norsk Bibliotekforening
Spesialgruppen for medisinsk bibliotekvirksomhet*

Nordisk spesialnummer

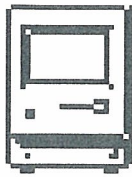

Innhold

Medisinske spesialgrupper	
Island	3
Sverige	4
Finland	4
Danmark	6
Norge	7
Videreutdanning	
Sverige	8
Danmark	9
Norge	10
EAHIL	11
Valg	12
WHILA Brüssel	13
Council meeting	14
Kurs & konferanser	14
Skrivestafetten	
Arbeidsmiljøbibliotek i	
Danmark	15
Nordisk dublettsamarbeid	
Danmark	16
Norge	17
EDB / Kommunikasjon	
Island	18
Danmark	19
Sverige	21
Norge	22
IFLAs verdenskongress	24

Fra redaktøren

Som vi ser ble vårt nordiske medisinske bibliotektidsskrift et spesialnummer av det norske SMB-Nytt! Etter arbeidet med dette første nummeret, har vi gjort følgende erfaring:

- Bibliotekarer innen helseinformasjon i Norden er opptatt av mye forskjellig, men har også mange felles interesser, og de skriver gjerne om det!

- Hvis vi utgir mer enn ett nr. av tidsskriftet vårt pr. år, vil vi slippe moms på trykkeutgiftene! (i Norge..)

Her er det altså fritt fram for mer kontakt, for det er et uttalt behov.

Kontakt har man forresten søkt lenge innen medisinsk bibliotekvirksomhet og pr. idag har alle de nordiske land hver sine spesialgrupper. Den eldste har vi i Norge, der begynte man å drikke te allerede i 1953! Siden har vi nok fått flere interesser, men de selskapelige anlegg har på ingen måte tapt seg.

Og så har vi tross alt et felles bibliotekspråk!

Alle vet hva det dreier seg om når vi nevner dubletter og må kassere! Våre arme arkivsjele, som ikke skal kaste noe! Fint da, å se at noen har bruk for dette vårt overskudd! Åpenheten i Øst-Europa har avdekket store mangler innen for eksempel vårt felt, og initiativ er tatt for å kanalisere hjelp til våre kolleger.

Ase Marie Hveem

Norsk Bibliotekforening
Spesialgruppen for Medisinsk
Bibliotekvirksomhet

Norwegian Library Association
Medical Section, News

ISSN 0800-3181
Vol. 15, 1990, nr. 2

SMB-nytt utgis av
SMB, Spesialgruppen for
Medisinsk Bibliotekvirksomhet

Trykk: GCS Hurtigtrykk, Oslo
Opplag: 1000

Redaksjon:

Åse Marie Hveem (red.)
Aker Sykehus, Medisinsk Bibl.
N-0514 OSLO 5
Tlf. 89 49 82

Elisabeth Husem
Universitetet i Oslo
Psykiatrisk Institutt, Biblioteket
Pb. 85 Vindern
N-0319 OSLO 3
Tlf. 14 65 90

Turid Tharaldsen
Statens Inst. for Folkehelse
AIDS-Info
Geitmyrsvn. 15
N-0462 OSLO 4
Tlf. 35 60 20

Hilde Trygstad
Diakonissehuset - Lovisenberg
Bibli. for Medisin og sykepleie
Lovisenberggt. 15
N-0456 OSLO 4
Tlf. 35 71 35

SMBs styre:

Elisabeth Husem, UPSYKIAT
Kristin Omsjø, UMED
Sonja Semæsen, NYCOMED
Wenche Sæterdal, UOD
Anne Lise Lervik, RTRHEIM
Sigbjørn Hernes, SIFF

Varamedlemmer:

Tora Saue, HARSTAD
Turid Tharaldsen, SIFF
Siri Sandbo, NICWAAL

Bidragstyttere i denne utgaven
av SMB-Nytt er:

Liisa Salmi, informatiker
Kuopio universitets
centralsjukhus
Veterenskapliga biblioteket
SF-70210 KUOPI

Terttu Soini, bibliotekarie
Medicinska
fakultetsbiblioteket
Åbo Universitet
Kinakvarngatan 10
SF-20520 ÅBO

Hervör Hólmjárn
St. Jósefsspítalinn-Landakoti
Reykjavík, Island

Gudrun Hannesdóttir
St. Jósefsspítalinn-Landakoti
Reykjavík, Island

Inger Vibeke Nielsen
Lægebiblioteket
Psykiatrisk Hospital i Århus
DK-8240 RISSKOV

Ruth Tolver, Bib-med

Barbro Svenner
Vårdhögskolan i Göteborg
Institutionen för Rehabilitering
och social omsorg
Guldhedsgt. 6
S-413 20 GÖTEBORG

Per Ilmar Sulg
SAB:s Vårdbibliotekseksjon
Med. bibliotek
Centrallasarettet
S-37185 Karlskrona

Ragnhild Lande
Regionsykehuset i Trondheim
Medisinsk Bibliotek
N-7000 TRONDHEIM

Turid Taraldsen
Statens Institutt for Folkehelse
AIDS-Info
Geitmyrsvn. 15
N-0462 OSLO 4

Universitetsbiblioteket i Oslo
Kristin Omsjø
Medisinsk Fakultetsbibliotek
Postboks 1113 Blindern
N-0316 OSLO 3

Elisabeth Husem
Universitetet i Oslo
Psykiatrisk Instituttets bibliotek
Pb. 85 Vindern
N-0319 OSLO 3

Anne-Lise Lervik
Regionsykehuset i Trondheim
Medisinsk bibliotek
N-7000 TRONDHEIM

Hilde Trygstad
Diakonissehuset -
Lovisenberg
Bibl. for Medisin og sykepleie
Lovisenbergveien 15
N-0456 Oslo 4

Siri Sandbo
Nic. Waals Institutt
Biblioteket
Spångbergveien 25
0853 Oslo 8

BRODD Bibliotekhøgskolens
rådgivnings- og oppdragsavdeling
er et faglig kompetansesenter for
bibliotek, informasjon og
dokumentasjon.

Oppgaver BRODD kan hjelpe deg med

Bibliotek

Planlegging - EDB-utvikling -
informasjonssøking - bruker-
undersøkelser og behovsanalyser
- evaluering - intern opplæring og
veiledning.

Informasjons- tjenester

Eksterne og interne søkesystemer
- databaseoppbygging -
dokumentbehandling,
organisasjon.

Arkiv

Valg av arkivsystem - utarbeide
arkivnøkkel - opplegg for interne
informasjonsrutiner - post-
behandlingsrutiner - intern
opplæring og veiledning.

Kulturplanlegging/ -formidling

Utredninger - planer -
dokumentasjonstjenester -
prosjektledelse.

**Statens bibliotek-
og informasjonshøgskole**

Dælenenggt. 26, 0567 Oslo 5
Telefon: (02) 35 73 90 / (02) 35 02 66
Telefax: (02) 35 12 60

Spesialgrupper for medisinsk bibliotekvirksomheternå veletablerte i alle den nordiske land. Her presenterer gruppene seg med hver sine behov og problemer. Vi har åpenbart mange ting å diskutere, også over landegrensene, og som vi kan finne felles

løsninger på. Det skal f.eks. bli spennende å se hva som vil komme ut av den svenske "Avgiftsutredningen", - for forslag til betalingsordninger for tidsskriftkopier blir vi nok ikke ferdige med med det første...

MEDISINSK BIBLIOTEK- VIRKSOMHET I NORDEN

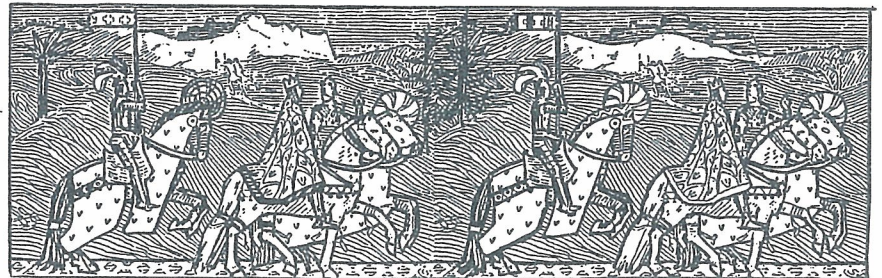
Island: Samarbeidsgruppen for medisinske bibliotekarer

Av Hervör Hólmjárn

De siste 20 år har det vært svært godt samarbeide mellom de medisinske bibliotekene på Island. Bibliotekene på de to største sykehusene i Reykjavik begynte dette samarbeidet i 1967 ved å utveksle bøker, tidsskrifter og kopier. Dette samarbeidet, som var bygd på personlige bekjentskap, utviklet seg med årene og flere bibliotek kom med. De ansatte ved bibliotekene møttes av og til, og dette førte til at medisinske bibliotekarers gruppe ble stiftet den 29. mars 1985. Det ble besluttet at gruppen skulle være uformell, d.v.s. at til å begynne med skulle dette ikke være en forening, men en samarbeidsgruppe. Av gruppens forskjellige formål kan man bl.a. nevne:

- styrke samarbeidet mellom bibliotekarene
- styrke samarbeidet med utenlandske kolleger
- øke den faglige kunnskap innenfor gruppen

Pr. idag består gruppen av 12 forskjellige sykehus og institusjoner, hvorav 2 er utenbys, og medlems-tallet er ialt 24. Den første gruppe-

leder var Gudrun Hannesdóttir, den neste Hervör Hólmjárn, som begge arbeider ved St. Jósefsspítalinn-Landakoti. Den nyvalgte gruppelederen er Solveig Thorsteinsdóttir som arbeider på Landspítalinn.

Forskjellige saker har vært diskutert innen gruppen og vi har arbeidet med mange forskjellige oppgaver. De siste to årene har to grupper arbeidet med henholdsvis fjernlån og EDB. Fjernlånsgruppens oppgave har bl.a. bestått i å arbeide med oppbevaringstiltak for bibliotekene, slik at de kan dele ansvaret for oppbevaring av eldre tidsskriftårganger mellom seg og sørge for at de er tilgjengelige når de behøves.

Fjernlån har hittil vært gratis, men nå har det største biblioteket begynt å ta betaling for fjernlån, og denne beslutningen har naturligvis

påvirket samarbeidet.

Oppgaven for EDB-gruppen har bl.a. bestått i å øke samarbeidet mellom dem som arbeider med computer på bibliotekene, f.eks. referansesøking i utenlandske databaser og bruk av CD-ROM. De kan da utveksle erfaringer og opplysninger og dessuten hjelpe til ved evt. vanskeligheter og utvikle samarbeid med hensyn til valg av programmer og systemer.

Samarbeidsgruppen er en selvstendig gruppe uten inntekter. Hvert år velges gruppeleder og nestleder/sekretær for ett år, og ingen kan være i styret lengre enn tre år.

Samarbeidsgruppen synes godt om utgivelsen av det samnordiske tidsskriftet for medisinske bibliotekarer og sender medlemmene de beste hilsener.

Specialgrupper i Norden

Vårdbibliotekssektionen inom Sveriges Allmänna Biblioteksforening (SAB)

Av Barbro Svenner

Sveriges allmänna biblioteksforening (SAB), som förresten fyller 75 år i år, är en intresseforening med målet "att främja det svenska biblioteksväsenet". Medlemmar är dels bibliotek av olika slag, dels enskilda med intresse för biblioteksfrågor.

SAB är en biblioteksforening med en lite annorlunda konstruktion. Den organiserar både politiker och tjänstemän. Så är tex Vårdbibliotekssektionens ordförande en sjukvårdspolitiker och styrelsen innehåller, förutom bibliotekstjänstemän, ytterligare en politiker.

Föreningen är indelad i fem sektioner. Vårdbibliotekssektionen är den yngsta och den fick sin nuvarande form 1982. Sektionen står öppen för alla typer av vårdbibliotek: allmänna sjukhusbibliotek, medicinska fackbibliotek, vård/hög/skolebibliotek och har för närvarande 125 medlemmar. Medlemsavgiften är baserad på respektive biblioteks mediaanslag och är ganska hög. En stor del av medlemsavgifterna går till SAB's centrala kansli i Stockholm och till att ge ut den för alla sektioner gemensamma tidskriften "Biblioteksbladet".

Verksamheten inom sektionen består av att ordna bra kurser och konferenser samt att bevaka för medlemmarna viktiga frågor genom att vara remissorgan och vid behov påtryckningsgrupp. Det senaste året har sektionen bl a anordnat en tvådagars afasikonferens, en konferens för vård/hög/skolebibliotekarier och program i anslutning till årsmötet. Eftersom detta publiceras

i ett samnordiskt blad känns det roligt att få berätta att till båda konferenserna hade vi bjudit in föreläsare från våra grannländer.

Vårdbibliotekssektionen har arbetat för att verksamheten i dess bibliotek speglas på ett riktigt sätt i bibliotekarieutbildningen, avgivit ett eget remissvar på utredningen "Avgiftsfrihet" och arbetar för närvarande med att försöka bygga upp en databas över sjukhusbibliotekens tidskriftbestånd. Vårdhögskolebibliotekens utländska tidskriftbestånd finns redan förtecknat i en publikation som kan beställas från KIBIC i

Stockholm. Sektionen har försökt att ge ut ett eget medlemsblad, Blänkaren, men väljer kanske i framtiden att istället regelbundet skriva i Biblioteksbladet.

Det nordiska samarbetet som påbörjats tycker vi känns angeläget och alla som vill ha kontakt med en svensk kollega eller på annat sätt nå oss kan ta kontakt med sektionen.

Kontaktperson:

Birgitta Fagerström
Allmänna sjukhuset
Danderyds sjukhus
S-182 88b DANDERYD
Tel: 08 - 55 57 70

Finland: BIBLIOTHECARIII MEDICINAE FENNIAE

Vid den fjärde internationella kongressen för medicinska bibliotekarier i Belgrad 1980 uppstod bland deltagarna från Finland idén att även i eget land grunda en forening för bibliotekarierna vid de medicinska biblioteken. Kongressen gjorde - än en gång - klart för deltagarna hur betydelsefullt det internationella samarbetet var. Härigenom kom foreningen i Finland att från början vara internationellt orienterad även om nationella och nordiska aktiviteter naturligtvis är de primära.

En arbetsgrupp för att planera och förbereda frågan bildades och i november 1980 samlades 25 medicinska bibliotekarier till ett konstituerande möte. Man valde ett latinskt namn Bibliothecarii Medicinae Fenniae (BMF) för att underlätta de internationella

kontakterna och foreningen registrerades officiellt följande vår. Sedan hösten 1981 är den medlem i IFLA samt i följande sektioner inom IFLA, nämligen Biological and Medical Sciences Libraries, Classification and Subject Cataloging och Information Technology and Serial Publications.

En styrelse bestående av en ordförande och fyra medlemmar, var och en valda för två år, sköter löpande ärenden inom foreningen. Styrelsen väljer viceordförande bland sina medlemmar samt utser sekreterare och kassör.

Föreningens målsättning

BMF strävar till att binda samman personalen vid de medicinska biblioteken i Finland, utveckla funktionärernas yrkesskicklighet och göra biblioteken kända. På det

Specialgrupper i Norden

praktiska planet arbetar BMF genom att ge utbildning och information samt genom publikationsverksamhet, arrangerandet av möten, utarbetandet av lagförslag och uttalanden samt genom att delta i det internationella samarbetet.

Verksamheten under det första årtiondet.

BMF har nu fungerat i nästan 10 år. Medlemsantalet är över 80 och medlemmarna kommer från 15 olika orter i landet. De är bibliotekarier verksamma vid universitet, forskningsinstitut, sjukhus, privata företag eller ministerier. Största delen av medlemmarna innehar akademisk grad.

Förutom de stadgenliga mötena vår och höst har olika möten, besök, seminarier och kurser organiserats. Ämnena har omfattat anskaffningar, sjukhusbibliotek, medicinska förlag, fjärrlån och ny informationsteknik eller med andra ord alla områden inom medicinskt biblioteksväsen. Utbildningen har koncentrerats till katalogisering, indexering och klassificering av medicinsk litteratur. Dessa ämnen samt källorna för medicinsk information kommer att tas upp till behandling med lämpliga mellanrum.

Två arbetsgrupper har bildats, en för sjukhusbibliotek och en för utbildningsfrågor. Den förras uppgift är främst att göra en översikt över sjukhusbibliotekens ställning och situation. Därefter skall föreningen försöka utarbeta en standard för sjukhusbibliotek.

BMF har också arrangerat kurser för läkare och andra brukargrupper, som är intresserade av att själva söka i databaserna. Det schweiziska

DATA-STAR systemet valdes på grund av dess stora urval databaser och lättheten i praktisk användning. Bland databaserna är National Library of Medicine's (NLM, USA) MEDLINE den mest använda inom den medicinska gemenskapen i Finland.

När det gäller informationssökning i allmänhet blir CD-ROM apparatur och skiva allt vanligare vid de medicinska biblioteken i Finland. Många av biblioteken vid de medicinska fakulteterna kan redan erbjuda både personal och kunder möjlighet till CD-ROM sökning. Sjukhusbiblioteken i landet kommer i detta skede närmast att välja denna form av datateknik för sina litteratursökningar. Bibliotekarierna och informatikerna utnyttjar nu själva mikrodatatorer, utom för att söka i interna och externa databaser, även för sina egna kataloger, listor och andra arbeten.

Internationellt samarbete

Det internationella samarbetet startade för BMF med ett besök av svenska sjukhusbibliotekarier 1981. Föreningen tog initiativet till ett nordiskt möte och normmännen förverkligade det på ett utmärkt sätt i Oslo hösten 1984. Referaten från mötet publicerades följande år. I det andra nordiska mötet i Stockholm deltog flere av föreningens medlemmar och hösten 1991 skall BMF

stå som värd för den tredje nordiska konferensen i Helsingfors.

BMF har sänt representanter till IFLA's möten i München 1983, i Chicago 1985 och i Paris 1989. BMF har med de andra nordiska länderna en gemensam representant i Biological and Medical Sciences Libraries Standing Committee. Föreningen deltog även i planeringen av den femte internationella kongressen för medicinska bibliotekarier i Tokyo 1985, där också tre av föreningens medlemmar var med. I den sjätte världskongressen kommer också några av föreningens medlemmar att delta som sektionsordförande.

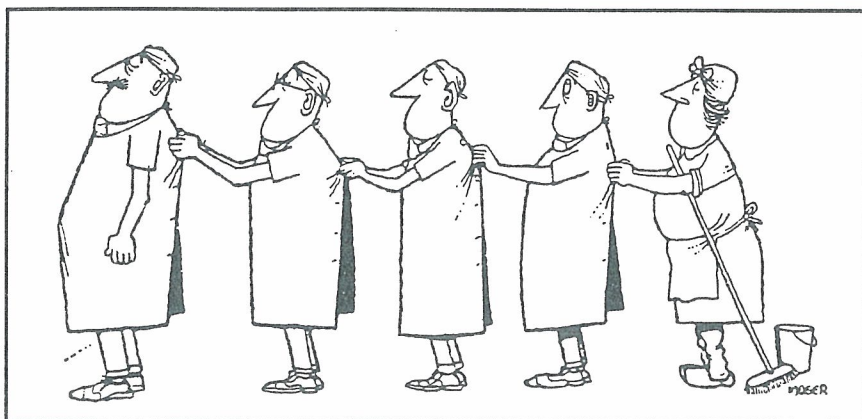
I den första kongressen för europeiska medicinska bibliotekarier i Brüssel 1986 fanns många av föreningens medlemmar med. Så snart European Association for Health Information and Libraries (EAHIL) bildats anslöt sig BMF till den. Den andra europeiska kongressen i Bologna 1988 väckte även stort intresse och tolv medicinska bibliotekarier från Finland deltog. EAHIL's möte i Brüssel denna vår lockade också flere av föreningens medlemmar.

Ovannämnda internationella samarbete liksom även medlemmarnas resor har möjliggjorts eller underlättats genom de bidrag Rådet för vetenskaplig information har beviljat.

Publikationer

Cirkulär till medlemmarna har varit det viktigaste sättet att sprida information inom föreningen. Annonser i bibliotekstidskrifter har även utnyttjats.

De tre böcker som publicerats är en prestation av en så ung förening. Den första är en handbok för medicinska bibliotekarier och deras kunder. Den andra behandlar indexering av medicinsk litteratur med NLM's Medical Subject

Spesialgrupper i Norden

FAGGRUPPEN FOR BIBLIOTEKARER VED BIO-MEDICINSKE BIBLIOTEKER DANMARK

Av Inger Vibeke Nielsen

Faggruppen for Bibliotekarer ved Bio-medicinske Biblioteker i Danmark har i øjeblikket godt 46 medlemmer.

Gruppen har sin oprindelse i en uformel kaffeklub for bibliotekarer ved de Københavnske sygehuses medicinske biblioteker og fik i 1980 status som faggruppe i Bibliotekarforbundets regi.

De fleste af faggruppens medlemmer er beskæftiget på sygehuse og i offentlige biblioteker, der huser bio-medicinske samlinger, men der er også medlemmer, der arbejder i medicinalfirmaer, på sygeplejeskoler og i private

institutioner. For at blive medlem af faggruppen skal man være medlem af Bibliotekarforbundet (bibliotekarernes fagforening).

Faggruppen afholder fire medlemsmøder om året, møderne er for alle medlemmer. I forbindelse med medlemsmøderne afholdes der altid faglige arrangementer.

Faggruppen udgiver et blad "BIB-MED". Det indeholder artikler, anmeldelser og mødereferater og udkommer 3 gange om året. "BIB-MED" udsendes gratis til faggruppens medlemmer. Abonnement på bladet koster kr. 60 om året.

Bestyrelse:

Inger Vibeke Nielsen,
Lægebiblioteket,
Psykiatrisk Hospital i Århus,
8240 Risskov. Tlf. 8617 7777.
Elizabeth Oksholt,
Fagbiblioteket,
Sct. Hans Hospital,
4000 Roskilde. Tlf. 4235 7733.
Hanne Christensen,
Fagbiblioteket, Viborg Sygehus,
8800 Viborg. Tlf. 8661 3000
Lise Nørregaard-Christensen
(suppleant),
Medicinsk Bibliotek,
Aalborg Sygehus Syd,
9100 Aalborg. Tlf. 9813 1111
Kontingent: kr. 125 årligt

⇒ Finland forts.

Headings som bas. 1988 publicerades en handbok för Medline's "end-users" via DATA-STAR. Dessa böcker är på finska och fyller en lucka i den finskspråkiga litteraturen om medicinsk bibliotekskunskap.

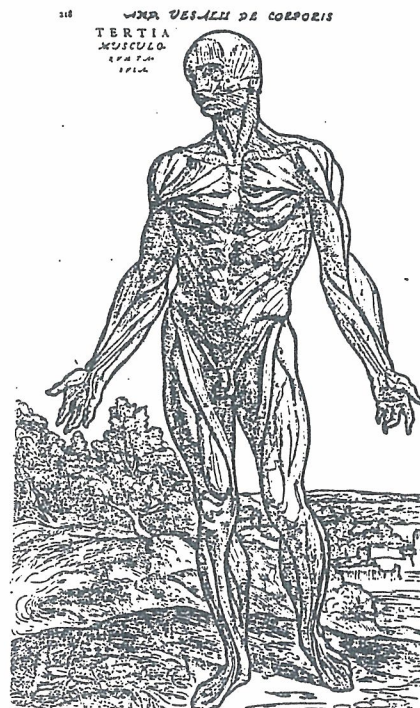
Framtidsperspektiv

Det första årtiondet av BIBLIOTHECARI MEDICINAE FENNIAE's verksamhet har klart visat att föreningen fyller ett behov. Verksamheten har snabbt utvecklats och en klar identitet har vuxit fram. Medlemsantalet växer kontinuerligt och det tredje nordiska mötet hålls i Finland 1991.

Undervisningsministeriet i Finland har köpt ett integrerat bibliotekssystem VTLS (Virginian Tech Library System) avsett att bilda ett nätverk som - hoppas man - kommer att omfatta alla forskningsbibliotek i Finland. Använd-

ningen har påbörjats vid några högskole- och universitetsbibliotek. Det största medicinska biblioteket, Medicinska centralbiblioteket, har även inlett installeringen av systemet. Enligt planerna torde alla forskningsbibliotek i Finland ha anslutit sig till detta datanät 1993. När det nationella systemet fungerar har Finland tagit ett långt steg i utvecklingen av sitt biblioteksväsen. De medicinska biblioteken ser fram emot att kunna ansluta sig till detta nationella system.

Terttu Soini
bibliotekarie
Medicinska fakultetsbiblioteket
Åbo universitet
Kinakvarngatan 10
20520 Åbo
Liisa Salmi
informatiker
Kuopio universitets
centraljukhus
Vetenskapliga biblioteket
70210 Kuopio

Spesialgrupper i Norden

SMB Spesialgruppen for medisinsk bibliotekvirksomhet, Norge

Gruppen skal i varetta og fremme bibliotek- og informasjonsvirksomheten innen medisin- og helsefagene, herunder også farmasi, odontologi og veterinærmedisin.

Forløperen til denne spesialgruppen, populært kalt Teklubben, startet allerede i 1953 ut fra et behov om samarbeid mellom de medisinske bibliotekene. Det ble etter hvert et ønske om å organisere gruppen i en fastere form, så i 1975 ble den opprettet som en spesialgruppe under NBF, Norsk Bibliotekforening.

Enkeltpersoner, bibliotek, institusjoner og organisasjoner tilsluttet NBF kan være medlemmer. Andre kan opptas som assosiert medlem, f.eks. utenlandske bibliotekarer, foreninger o.l. Pr. juni 1990 har SMB ca 170 medlemmer.

Styret som velges på årsmøtet, består av leder, nestleder, kasserer, 2 styremedlemmer og 1 varamedlem. Inneværende periode er styret forsterket med 1 utenbys representant med 1 varamedlem.

Øvrige tillitsvalgte:

Kurskomité: 3 medlemmer.
Valgkomité: 3 medlemmer. 2 revisorer. Redaksjonskomité: 1 redaktør og 3 medlemmer.

Det blir arrangert 4 medlemsmøter i året, hvorav 1 er årsmøtet.

Aktuelle temaer blir tatt opp. Det blir også holdt kurs, helst i forbindelse med årsmøtet og forøvrig etter behov. Medlemsbladet SMB-nytt utkommer med 4 nummer pr. år. Foruten artikler, referater fra møter, kurs o.l., får man løpende orientering om saker av felles interesse.

Nordisk/internasjonalt samarbeid:

SMB har også prøvet å samarbeide over landegrensene. I 1984 tok gruppen initiativ til Den 1. nordiske konferanse for medisinske bibliotekarer i Oslo. Den 2. ble holdt i Stockholm 1988 og den 3. vil bli arrangert i Helsingfors 1991. EAHIL,

European Association for Health Information and Libraries: Ved valget i 1988, ble Ragnhild Lande, Regionsykehuset i Trondheim, Second Vice President i The Executive Board. Anna Nannestad Nicolaysen, Ullevål sykehus og Turid Tharaldsen, Statens institutt for folkehelse er delegater i Rådet.

Elisabeth Buntz, Rikshospitalet,

er medlem av IFLA's Section of Biological and Medical Sciences Libraries.

Leder av SMB: Elisabeth Husem, Psykiatrisk institutts bibliotek, Postboks 85 - Vindern, 0319 OSLO 3, tlf 02. 14 65 90.

Medlemskontingent: 75 kr.
Abonnement, SMB-nytt: 75 kr.

AKTUELL BOK

Rolf Hanao

VEILEDER I SOSIALMEDISIN

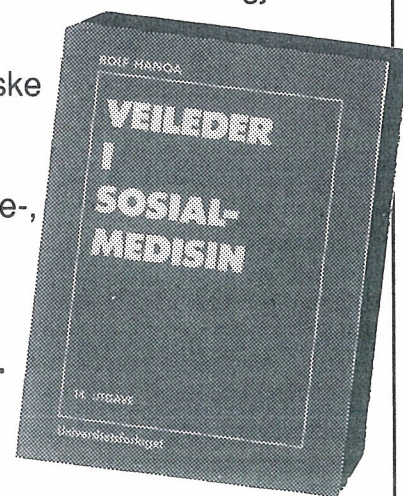
14. reviderte utgave.

En detaljrik,
kortfattet oppslagsbok!

Veileder i sosialmedisin informerer om og forklarer bestemmelser og hjelpetiltak. Ulike hjelpetiltak ses i sammenheng. Teksten har et stort antall kryssreferanser som gjør det lett å finne fram.

For leger, medisinske studenter, sykepleiere, andre grupper innen helse-, trygde- og sosialsektoren.

580 sider kr 390,-

UNIVERSITETSFORLAGET

Utdanning

Bibliotekene blir stilt overfor stadig nye utfordringer, noe som naturligvis må gjenspeiles i yrkesutdanningen. Danmark etablerer nå sin egen videreutdanning (kandidatuddannelse) i "Bibliotek og informationsvidenskap", og i Norge åpner man for nok et diplomstudium: "Litteratur og brukerstudier". Fra før har vi viderutdanning

i informasjonskunnskap. Men i vår medisinske bibliotekverden nøyer vi oss ikke uten videre med eksisterende tilbud, og tenker oss muligheten av en videreutdanning spesielt konstruert for oss. Barbro Svenner fra Vårdhögskolan i Göteborg viderefører tanker fra vårt nordiske styremøte i Oslo i vinter.

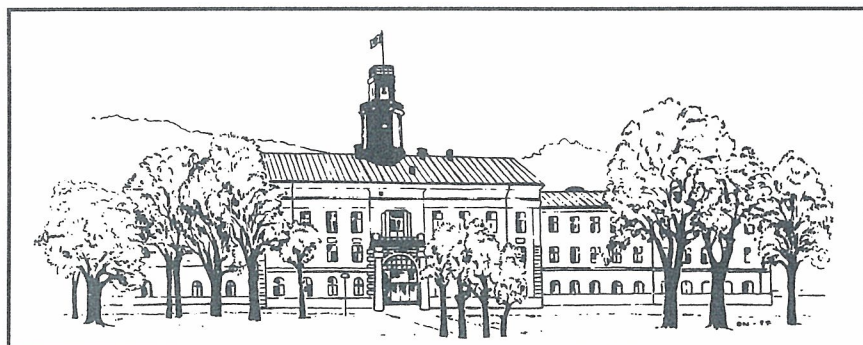
Nordisk satsing på videreutdanning

Vidareutbildning for bibliotekarier inom hälsovården?

Av Barbro Svenner

Vid møtet i Oslo 14-15 januari 1990 mellom de nordiska medicinska biblioteksforeningarnas styrelser, talades en hel del om vidare utbildning. Bl a nämndes Nordiska Hälsovårdhögskolan i Göteborg (NHV) som lämplig plats för en eventuell samnordisk vidareutbildningskurs för medicinska bibliotekarier. Först en kort presentation av NHV innan jag redogör för vad rektor Lennart Köhler sagt om saken.

"Nordiska Hälsovårdhögskolan (NHV) har under sin 35-åriga verksamhet etablerat sig som en ledande nordisk utbildningsinstitution inom ämnet folkhälsovetenskap. Högskolan erbjuder unika möjligheter till vidareutbildning för alla professioner med anknytning till hälso- och sjukvård och ser det som sin angelgenhet att genom denna tvärfackliga och nordiska inriktning skapa ett klimat för nytänkande, debatt och utveckling kring hälsofrågor. Utbildningen motsvarar den som förekommer vid anglo-amerikanska "Schools of Public Health".

Så långt skolans egen broschyr.

Vid telefonsamtal med skolans rektor Lennart Köhler framkom att det finns möjligheter att förlägga en nordisk kurs för medicinska bibliotekarier till NHV. Kursen kan inte ingå i den reguljära verksamheten, men ges som en externt finansierad kurs. Han tyckte tanken var mycket god och menade att en viss finansiering nog skulle kunna gå att få genom Nordiska Ministerrådet. Som extern kurs ställer skolen inga krav till grundkompetens eller dylikt utan "beställaren" får vad den vill ha. Det är bara att återkomma, när vi vet hurudan kurs vi vill ha.

Finns det ett intresse bland medicinska bibliotekarier att skapa en samnordisk fördjupningskurs? Hur lång skulle den vara? Vad skulle

den innehålla? Med detta tidsskriftsnummer vill vi undersöka om det finns intresse att arbeta vidare för en sådan kurs.

Här följer en del förslag till innehåll som vi diskuterade i Oslo: Sjukdomsbegreppet, medicinsk terminologi, kommunikationsteori, medicinsk informationsvetenskap, marknadsföring, pedagogik.

Du som läser detta och känner att du skulle vilja fördjupa dig inom ditt arbetsfält utöver vad som är möjligt i ditt eget land, kontakta styrelsen i din medicinska biblioteksforening eller skriv direkt till:

Barbro Svenner, Biblioteket/Vårdhögskolan, Institutionen för rehabilitering och social omsorg, Guldhedsg. 6 413 20 Göteborg, Tel: 031-41 37 00

BIBLIOTEKARISK VIDEREUDDANNELSE I DANMARK

Af Inger Vibeke Nilsen

1. september 1990 starter der i Danmark en Kandidatuddannelse i Biblioteks- og Informationsvidenskab ved Danmarks Biblioteksskole (DB).

Uddannelsen kan enten tages som et 2-årigt heltidsstudium eller (fra 1991) som et 4-årigt deltidsstudium.

Uddannelsen er kommet for at dække behovet for mere professionel informationsformidling, samt for at kunne løse de opgaver, som den nye informationsteknologiske udvikling har skabt.

For at blive optaget, skal man have en bibliotekaruddannelse eller anden videregående uddannelse, der er godkendt af DB.

Uddannelsens struktur og indhold:

Kandidatuddannelsen i Biblioteks- og Informationsvidenskab består af 4 semestre på den 2-årige uddannelse. Uddannelsen er opbygget således, at hvert semester udgør en afsluttet helhed.

Uddannelsens første semester beskæftiger sig med informationsvidenskabelig teori. Der vil blive afholdt kurser og seminarer indenfor bl.a. følgende områder:

- a) Informationsbegreber,
- b) Informationsstrukturer og kommunikation,
- c) Informationsformidlingsteori
- d) Forskningsmetoder.

Uddannelsens andet semester beskæftiger sig med informationsforvaltning og -økonomi. Der vil blive afholdt kurser og seminarer indenfor bl.a. følgende emner:

- a) Informationsteknologi;
- b) Systemteori og informationsstyring;
- c) Informations økonomi og strategi;

d) Organisationsteori og -metoder;

e) Forskningsmetoder.

Uddannelsens tredje semester beskæftiger sig med anvendt informationsvidenskab. Der vil blive afholdt kurser og seminarer indenfor bl.a. følgende emner:

a) Indekseringssystemer og søgestrategi

b) Design af informations-systemer

c) Brugerbetjening

d) Evalueringssystemer.

Uddannelsens fjerde og sidste semester er helliget arbejdet med et speciale. Det kræves, at specialet dokumenterer den studerendes færdigheder i at anvende videnskabelige teorier og metoder på konkrete BDI-problemer og afgrænsede emner.

Uddannelsesmål:

De overordnede studiemål for uddannelsen er at give de studerende viden om bl.a. opbygning og drift af informationssystemer og

-tjenester, herunder viden om organisationers og virksomheders behov for informationsstyring. De studerende skal også have viden om informationsformidlingens økonomiske og administrative sider, og de skal have viden om udformning af informationsstrategier. De studerende skal endvidere have viden om analyser af informationsvirksomheden.

Endemålet er, at de studerende kan opbygge, administrere og evaluere informationstjenester. Endvidere, at de behersker alle de væsentligste aspekter af genfindning. Endelig skal de studerende kunne udføre forsknings- og undervisningsopgaver.

Hvis der er nogen, der ønsker flere oplysninger, bedes I henvende jer til:

Danmarks Biblioteksskole,
Undervisningssekretariatet Birker-
tinget, 6 2300 København S.

Tlf. 3158 6066

350 bibliotek bruker MicroMARC biblioteksystem

Norsk Systemutvikling A/S
Drammensveien 230
0277 Oslo 2

Tel. 02 - 50 84 00

Fax. 02 - 50 41 41

Utdanning

BIBLIOTEKARUTDANNING I NORGE

UTDANNINGSSEMINAR : Kompetanse for 90-åra: Hva trengs - hva tilbys?

Tromsø/Harstadutredningen Foreleser: Professor Gerd Bjørhovde, Universitetet i Tromsø (UiTØ)

Bjørhovde tok for seg bakgrunnen for utredningen: - generelt behov for flere utdanninger til Nord-Norge - flere bibliotekarer ønskes utdannet - desentralisert, regionalt plassert utdanning

Utredningen tar sikte på å etablere tre grunnfag: Dokumentasjons-, arkiv- og bibliotek-kunnskap. Man ser også for seg muligheten til å videreføre dokumentasjonskunnskap til hovedfagsnivå. Sertifisering som fagutdannet bibliotekar er tenkt knyttet til cand. mag. graden.

UiTØ og Tromsø lærerhøgskole samarbeider nå om konkrete planer for utvikling av modellen på mellom- og hovedfagsnivå. Man tar sikte på å sette igang høsten -92, avhengig av de økonomiske rammebetingelsene.

Trondheimsutredningen: Foreleser: Førstebibliotekar Mårten Vikan, Universitets- biblioteket i Trondheim (UBT)

Vikan åpnet med å presisere at informasjonsvitenskap, etter hans definisjon, er studiet av informasjon i alle sammenhenger. Informasjon er en viktig ressurs og et viktig produkt. Han viste for øvrig til et par relevante artikler i Synopsi 1988, nr 5.

Studiet er tenkt lagt opp etter den såkalte anglo-amerikanske modellen. Minimum for opptak til studiet frem til diplomeksamen i ABD-fag er to grunnfag. Deretter bygger man på med to år innen ABD, samt et halvt år til diplomoppgaven. Praksis vil bli en obligatorisk del av studiet.

Riksarkivets planer: Foreleser: Riksarkivar John Herstad

Riksarkivet (RA) har siden 1973 hatt ansvaret for arkivregistratorutdanning som finansieres av Kirke- og kulturdepartementet.

Studiet er deltid, over to år og gir uttelling som uspesifisert grunnfag.

Herstad gikk inn på de foreliggende planene om et utvidet utdanningstilbud for arkivarer uten embedseksamen. Han mente man måtte bygge videre på den registratorutdanningen som allerede eksisterer. RA har siden 1985 arbeidet med et akademisk arkivfag tilknyttet Universitetet i Oslo (UiO). RA håper på klarsignal fra UiO og departementets nærest. Fageter tenkt delvis forankret i RA som går inn både med økonomiske og pedagogiske ressurser. Målgruppen for studiet er arkivfaglig personale i statlig-, kommunal- og privat sektor.

Foreleseren mente at SBIH (Statens Bibliotek- og informasjons-høgskole) ikke var den foretrukne samarbeidspartner på det nåværende tidspunkt. Han hevdet videre at skolens tilbud om et kurs på 60 timer arkivistikk var utilstrekkelig. Herstad mente at tiden var inne til endelig å betrakte arkivfag som egen disiplin.

SBIH

Foreleser: Avdelingsleder Inger Chatrine Spangen

Spangen orienterte om SBIH's første omlegging på ti år. Dette innebærer bl. a. følgende:

"Grunnfag i bibliotek og informasjonskunnskap", høsten -91.

Diplomstudium "Litteratur- og brukerstudier", høsten -92

Opptaket til grunnfaget, som er felles for alle, vil fortsatt være 120

studenter. Derimot vil opptaket til annet studieår reduseres til 100-105 studenter. Det nye hovedfagstilbudet er tenkt lagt opp slik at det er mulig å ta det som deltidsstudium. SBIH har videre tatt initiativet til en nordisk debatt om et videregående studium på doktorgradsnivå.

Spangen orienterte nærmere om målsetningsdokumentet for det nye grunnfaget samt annen- og tredje avdeling. Man har tenkt seg praksis også i grunnfaget. Alle metodefagene flyttes dessuten til annen- og tredje avdeling.

Norsk Bibliotekforenings krav til godkjent bibliotekar/arkivarutdanning. Samsvarer utdannings-tilbudene med kravene? Foreleser: Gunnar Hagen, sekretær i NBF's utdanningsutvalg

Bibliotekaryrket har endret seg fra å være forholdsvis homogent til nå å omfatte en pluralistisk gruppe både hva angår arbeidsgivere og -oppgaver.

Hagen brukte NBF's utredning "Bibliotekarutdanning for 1990-åra" som grunnlag for forelesningen sin.

Finnes det en felles kjerne i bibliotekfagene? Her viste han til utredningens oppdeling i kunnskaps-, dupleiks- og handlingsfag. I denne sammenheng mente Hagen at det viktigste var handlingsfagene.

Foreleseren mente det var uheldig med den sterke polariseringen mellom folke- og fagbiblioteksektoren.

Undertegnede savnet for øvrig studentrepresentanter fra SBIH, - både som forelesere og deltakere.

Referenter:

Siri Sandbo og Hilde Trygstad

European Association for Health Information and Libraries

Av Ragnhild Lande
(2. visepresident 1989/90)

Det er ikke mange europeiske biblioteksforeninger og sammenslutninger. Vi har EFLC (European Foundation for Library Cooperation Groupe de Lausanne, grunnlagt 1986) med 19 medlemmer fra 9 land, LIBER (The Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche, grunnlagt 1971) med 270 biblioteksjefer fra 23 land, ELAG (The European Library Automation Group) med 50-60 spesialister i bibliotekautomatisering fra ledende vest-europeiske biblioteksentre og EAHIL (European Association for Health Information and Libraries).

Nok en gang har medisinske bibliotekarer gått foran, takket være noen få ildsjeler som fikk det hele istand og med oppslutning fra hele Europa. Foreningen ble grunnlagt i 1987. Ved utgangen av 1989 hadde den 403 medlemmer, 233 individuelle, 165 institusjoner og 5 foreninger. 21,8% av medlemmene var nordiske. (Se valg i EAHIL).

Foreningens formål er gjennom møter, konferanser og informasjonsbladet å forene bibliotekarer og informasjonsspesialister innen helsevesenet og å utveksle erfaring og lærdom.

Da foreningen ble stiftet var det en forutsetning at medlemmene kom fra land som var medlemmer av Europarådet. Andre kunne bare være assosierte medlemmer. Dette var de nordiske land sterkt imot. Heldigvis forandrer situasjonen i Europa seg. Jugoslavia, Polen og

Ungarn er nå medlemmer av Europarådet (Council of Cultural Cooperation) og de aller fleste av de andre øst-europeiske landene har også bedt om medlemskap. Som en utstrakt hånd til potensielle medlemmer i Øst-Europa har EAHIL-styret bestemt at medlemsavgiften for de kommende to år skal være den samme for assosierte medlemskap.

Foreningens økonomi er dårlig. Styret (mot to stemmer) bestemte å fremme forslag på siste rådsmøte om høyere medlemsavgift. Rådet vedtok dette. Medlemsavgiften er nå for individuelle medlemmer 37 ECU (293 Nkr), mot tidligere 30 ECU. For institusjoner er avgiften 70 ECU. Personlig var jeg imot å høyne medlemsavgiften, fordi jeg er redd at økt medlemsavgift vil være en av de tingene som holder den vanlige bibliotekaren borte fra foreningen. For meg har nettopp dette at foreningen skal være en forening for alle bibliotekarer og informasjonsspesialister vært et vesentlig punkt. Da dette ble diskutert på rådsmøtet, ble det imidlertid hevdet at de fleste institusjoner godtar å betale personlige (individuelle) medlemsavgifter dersom dette inkluderer et tidsskrift som institusjonen får. På kvitteringen vil det derfor heretter stå at kontingenten inkluderer tidsskriftet vårt. Dette som et tips til bibliotekarer på små enmannsbetjente bibliotek. Det har vært europeiske konferanser for medisinske bibliotekarer og et meget

vellykket seminar om CD-rom i Brussel i mai 1990. Styret har nå akseptert invitasjonen fra Montpellier om å holde den tredje store konferansen der i september 1992. Det er etablert flere faste komiter som allerede er i arbeid.

* Publication Committee med redaksjonskomitéen for informasjonsbladet som en underkomité.

* Continuing Education Committee

* Fund Raising and Membership Committee

* I tillegg vil kommende arrangementer få egne komitéer

Liisa Salmi fra Finland og jeg sitter i publikasjonskomitéen, Liisa også i redaksjonskomitéen. Informasjonsbladet kom tidlig igang. Mangel på erfaring, redaktør og medarbeidere preget de første numrene. Redaktøren er flink og redaksjonskomitéen jobber godt. Jeg håper nå at bladet vil bli en viktig informasjonskilde og et bindeledd medlemmene imellom. Komité-medlemmene er valgt til 31/3 1991. Det er å håpe at flere nordiske medlemmer engasjerer seg i EAHIL-arbeid. Det er utfordrende og interessant. Jeg håper også på flere nordiske medlemmer. Jeg vet at nordiske bibliotekarer har mye å gi, men jeg vet også at du personlig kan få mye igjen.

Skriv til sekretariatet i Brussel og be om mer informasjon - adressen er: EAHIL, 60 Rue de la Concorde, B-1050 Brussels, Belgium.

Tel.: 32/2/5118063

Fax: 32/2/5123265

EAHIL

INFORMASJON OM VALGENE I EAHIL

Av Ragnhild Lande

Når dette leses har dere forlenget fått tilsendt valgmaterialiet, og noen har kanskje svart allerede. HUSK - skal stemmen din telle, må medlemskontingenten for 1990 være betalt! Innsendelsesfristen er 31. juli, men har du ikke stemt, gjør det nå! Denne gangen er det ekstra viktig at vi alle stemmer. Vi har en nordisk (norsk) styrekandidat og siden jeg nå går ut av styret er det ekstra viktig å få henne inn. Som dere har sett er det tre forskjellige valg. I tillegg må vi stemme over en liten forandring i statuttene.

1. NY PRESIDENT

Det er to kandidater, Monique Cleland og Suzanne Bakker. Monique er nå visepresident i EAHIL, og personlig tror jeg hun vil bli en meget god president. Vi har stort sett hatt de samme meningene både om hva vi ønsker EAHIL skal være, samarbeid, delegering og ellers i styresaker. Hun er en aktiv bibliotekar når det gjelder praktisk bibliotekararbeid. Hun driver et moderne og godt bibliotek selv. Hennes curriculum vitae sier litt om hennes meninger og kapasitet. Personlig er jeg meget glad for at hun stilte til valg. Suzanne Bakker kjenner jeg ikke. Hun har hittil ikke vært aktiv i EAHIL, sitter ikke i noen komitéer, råd eller lignende. På meg virker det vanskelig å skulle overta presidentvervet i en så ny forening uten større kjennskap til alt som er på gang. Men selvfølgelig, hun kan klare dette utmerket.

2. NYE STYREMEDLEMMER

Det er Tony King fra England

(kasserer) og jeg (2. visepresident) som nå går ut. Dette skulle medlemmene fått beskjed om. Vi er heldige som har en ny nordisk kandidat, og det er viktig å få henne inn. Et av de finske medlemmene som var i Brussel nå i mai kom med denne geniale ideen: Stem bare på henne og ikke på to kandidater. Dermed øker vi hennes sjanse (de andre får færre stemmer). Dersom vi alle gjør det, burde hun komme med.

Skulle noen likevel ville stemme

tilleggsdelegater for hvert 25. medlem deretter. For 1989/90 har vi hatt følgende nordiske rådsrepresentanter: (Antall medlemmer i hvert land i 1989 er angitt i parentes)

Danmark (15) Alice Nørhede

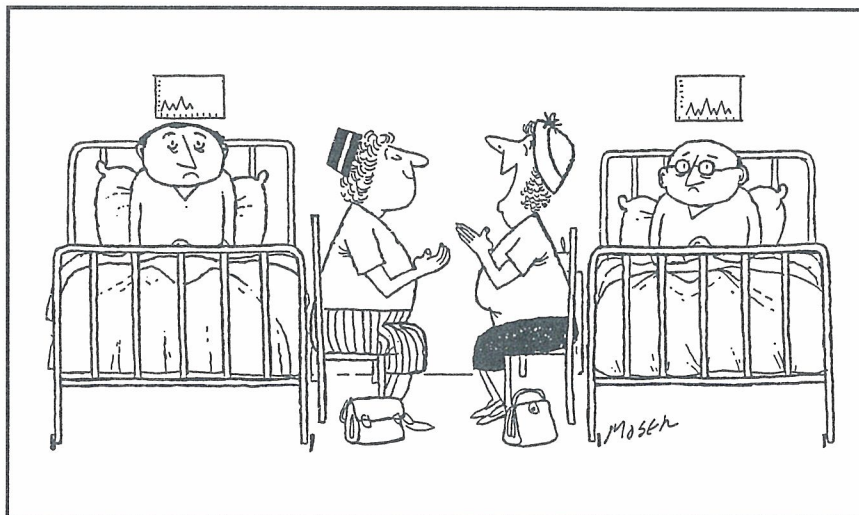
Finland (13) Eeva Kihlberg

Island (4)

Norge (37) Anna Nicolayson og Turid Tharaldsen

Sverige (19) Ingrid Edberg

På den grønne valgseddelen står det hvor mange kandidater du skal stemme på. (NB! Du skal ikke

på to kandidater, er det mange bra personer nominert. Jeg vil framheve Fiona Picken, fornuftig, praktisk, systematisk, kunnskapsrik og med et stort kontaktnett over hele verden. Språklig sett er det også godt å ha en "innfødt engelskmann/kvinne" i styret.

3. NYE RÅDSMEDLEMMER

Her stemmer hvert land inn sin/sine kandidater. De velges for to år. Hvert land har en delegat dersom landet har minst 5 medlemmer, og

prioritere på lista, men oppgi hvem du stemmer på.)

4. FORANDRING I STATUTTENE

Da vår forening har sete i Belgia, krever belgisk lov at et av styremedlemmene skal være belgisk. Det er derfor nødvendig med et tillegg til Art. 8 i statuttene. Husk fyll ut slippen, legg den ved stemmegivingen din i den hvite konvolutt.

WHILA-REFLEKSJONER

Elisabeth Husem

EAHIL arrangerte i Brussel 7. og 8. mai i år et arbeidsseminar om det menneskelige aspekt ved automatisering i bibliotekene. Det ble spesielt fokusert på CD-ROM, som stadig flere bibliotek nå anskaffer seg. I tilknytning til seminaret, ble det holdt EAHIL styremøter, rådsmøte - hvor de nasjonale representantene var samlet sammen med styret, og generalforsamling. Fra Norge (og SMB) var Ragnhild Lande, Turid Tharaldsen, Inger Haugan og Elisabeth Husem til stede.

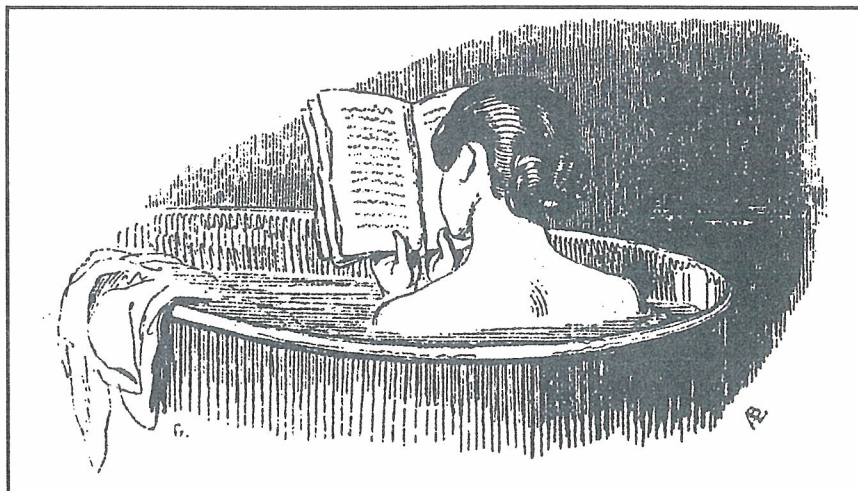
Sommerværet var også kommet til Belgia. Vi nøt å sitte ute i de varmesommerkveldene med et godt måltid. Vi prøvde flere av de mange gode restaurantene som ligger konsentrert i de trange gatene rundt La Grande Place, den berømte rådhusplassen.

Mandag fortsatte sommervarmen, men vi måtte kaste oss inn i et nokså tettpakket program. Om morgenen besøkte vi Det Medisinske Fakultetsbiblioteket ved det katolske universitet Louvain, der Marx Walkiers er leder (forhenværende EAHIL president og ildsjel i EAHIL-arbeidet).

Selve seminaret var delt i 3 sesjoner: 1) Training implications of library automation, 2) Effects of CD-ROM on library services, og 3) Product reviews.

De to første sesjonene innledet med forelesninger og avsluttet med diskusjoner i grupper. Den siste sesjonen var en ren presentasjon av produkter på markedet.

Det var varierende kvalitet på innleggene, en del var presentasjon av egne erfaringer hvor noe var stadfestelse av selvfølgeligheter. Andre hadde mer originale tanker og refleksjoner om mulighetene med

Det var varmt i Brussel under workshop'en, og mange benyttet anledningen til et svalende bad.

CD-ROM og utviklingen videre.

Etter lunsj mandag, startet 1. sesjon om brukeropplæring. Budsjettrestriksjoner og reduksjon av bibliotekpersonell kommer i konflikt med et stadig stigende behov for opplæring av sluttbrukere og bibliotekpersonell. Undersøkelser viser at denne type opplæring ofte er dårlig planlagt og ikke testet ved evaluering og oppfølgingsprogrammer. Slik opplæring må følge visse kriterier om den skal lykkes.

Det er helt nødvendig å arrangere brukeropplæring, både for å gjøre brukerne kjent med det nye verktøyet og få dem til å benytte de nye tilbudene. Målet er å hjelpe brukerne til å arbeide selvstendig framfor å gi ferdige løsninger. Brukerne er ikke og skal ikke trenge å være dataeksperter, slik at det er nødvendig å tilpasse opplæringen til de enkelte brukernes nivå. Ved Charing Cross & Westminster Medical School i London, skriver de f.eks. egne brukermanualer og henger "huskelister" for brukerne ved CD-ROM-spillene.

Det kan være en fordel å arrangere brukermøter og utveksle

idéer om forbedring av opplæringen, samtidig teste ut de nye tilbudene som stadig dukker opp. I den påfølgende gruppediskusjonen hvor hver enkelt fikk anledning til å bidra med egne erfaringer, ble et av spørsmålene formulert slik: "Har vi en overdreven respekt for data-maskinen? Vi tror at alt som kommer ut av en computer må være korrekt - vi strever for at sluttresultatet skal være perfekt og endelig. Men vi låner ut bøker uten å bekymre oss om hvordan låneren bruker den - bruker han indexen, referanselisten o.l.? Kanskje overvurderer vi våre krav til databasert litteratur?"

Så var tiden kommet til EAHIL's Generalforsamling. Ingrid Edberg fra Sverige, Turid, Ragnhild og jeg ble satt til tjeneste ved døren for innsjekking til møtet og opptelling av fullmakter. Det gikk greitt unna og møtet kunne begynne. Det var vanlige årsmøtesaker, med årsrapport, regnskap etc. Forslaget om å øke medlemsavgiften gikk igjennom. På det nåværende tids-

Forts. neste side

EAHIL

EAHIL - Council Meeting; en liten orientering

Av Turid Tharaldsen

For styret og rådsmedlemmene gikk hele søndagen med til rådsrådet. Sakene som skulle opp på generalforsamlingen ble gjennomgått og kommentert. Likeledes ble et par mer prinsipielle saker drøftet. Slike diskusjoner avdekker forskjellige holdninger til ofte, sett fra nordisk synspunkt, bagatellmessige formuleringer, noe som har sin bakgrunn i de enkelte lands tradisjoner og kultur. Et slikt møte ville i Norden vært avholdt på en brøkdel av tiden. Det skal en dyktig og bestemt leder til for å komme velberget i land i en slik forsamling. Det var derfor på sin plass med det forslaget som Alice Nørhede hadde utarbeidet om "Council Rules of Procedures". Det ble etter mange "forskjellige tolkninger", godkjent. Jeg tror

allikevel på en fremtid for EAHIL, jeg tror på nytten av å samarbeide så direkte innen vårt fagområde over landegrensene i Europa. Det er allerede knyttet viktige forbindelser på mange plan, vi må bare etter hvert tilpasse og respektere hverandres egenart.

KURS & KONFERANSER

Bok & Bibliotek '90, Göteborg, 13.-16. september 1990 Informasjon: Kongresshuset AB, Östre Hamngatan 45, 411 10 Göteborg, tlf: 031-10 15 80, fax: 031-13 1205.

Sixth International Congress on Medical Librarianship and Pre-congress Seminar, New Dehli, 24.-28. september 1990 Informasjon: Secretary-General, National Organizing Committee, 6ICML c/o World Health Organization, I.P. Estate, Ring Road, New Dehli 1 10 002, India, tlf: 3317804-23, fax: 91-11-331-8607.

Medisinske bibliotekens elektroniske forbindelser. Den 3. nordiske konferensen for medisinske bibliotekarer, Helsingfors, 26.-28. august 1991 Informasjon: Konferenssekretariatet, c/o Universitetets odontologiska bibliotek, Mannerheimvägen 172, 00300 Helsingfors.

➔ WHILA forts.

punkter det viktig å sikre økonomien for å få EAHIL til å bli en handlekraftig forening. Valgkomitéens formann redegjorde for arbeidet så langt. (Se nærmere orientering om valget annet sted i dette nummeret)!

På tirsdag fortsatte seminaret med 2. sesjon om effekten av CD-ROM på bibliotekstjenester. Mange bibliotek har satset på CD-ROM for å lette etterspørselen på online-tjenester. En av løsningene i knappe ressurstider, er å ta i bruk den avanserte informasjonsteknologien som eksisterer. Er det sluttbrukerne som vil benytte CD-ROM? I såfall, hvilken effekt vil dette få på online-

søkingen og interbiblioteklån? Vil tilbudet gi mer arbeid til bibliotekene eller vil brukerne etter hvert kjøpe sitt eget utstyr og gå utenom bibliotekene? Fordi CD-ROM gir oss nye tilbud, har vi lett for å overse dens begrensninger, den har sin styrke og sin svakhet. Mer et glimt inn i fortiden enn en realisering av den.

Følgende spørsmål og påstander ble diskutert: Skal det koste å bruke CD-ROM? Selv om det ble praktisert forskjellig, var alle i prinsippet mot betaling. Noen tilbød fri søking, men betaling for utskriftene. Andre mente at CD-ROM erstattet den trykte Index Medicus og derfor måtte være gratis. Noen hadde

opprettet en CD-ROM klubb med årsavgift. Andre hevdet at CD-ROM forenklet mange rutiner i biblioteket og derfor burde være gratis. Det hevdes fortsatt at online-søking er best, raskest og mest sofistikert og at CD-ROM bør brukes av studenter og uerfarne lånere, mens online bare er for spesialister.

Noe av det hyggeligste ved møtet i Brussel, var møtet med kolleger. Under festmiddagen satt representanter fra de fem nordiske land samlet, vi hadde mye å snakke om, spesielt om neste nordiske konferanse i Finland, august 1991.

Kopier av innlegg og referanser kan bestilles hos red.

Skrivestafetten

I hvert nummer av SMB-Nytt har vi en presentasjon av "min arbeidsplass". Denne skrivestafetten går på rundgang blant medlemmene og har vært innom små og store bibliotek, i nord og sør. Siden det nok er en stund til den får vært innom "alle," velger vi å

gå ut av landet. Ruth Tolver fra vår danske kollega "BIB-MED" har sett på bibliotekdekningen innen arbeidsmiljø og yrkesmedisin. Av alle de 14 som er med, er biblioteket på Arbeidstilsynet det største.

Arbejdsmedicinske klinikkers biblioteksbetjening

Ved Ruth Tolver

Kan man ikke lide lugten i bakeriet så må man jo gå sin vej. Men det kan være svært, hvis man er bageren. Og måske er det slet ikke lugten, man ikke kan lide. Måske har man bare hoste, hæsbed, åndenød eller lunge-tæring på grund af det indåndede mel, der danner pasta på luftvejenes overflade og hindrer luftens frie adgang. Hippokrates påpegede, som en af de første betydningen af samspillet mellem individet og dets omgivelser som sygdomsfremkaldende faktor. Og den klinisk-medicinske professor i Modena, Bernardino Ramazzini, skrev i sit værk fra 1700 "De Morbis Artificum" om de erhvervede sygdomme hos minearbejdere, guldsmede, malere, ammer, liggravere bryggere, skrivere m.fl.

Han henviste i værket til danske lægers "arbejdsmedicinske" beskrivelser, læger som Ole Borch og Niels Stensen. Danske læger har således været med på dette område lige fra starten. At så de øvrige nordiske lande har haft betydelige økonomiske, personalemæssige og organisatoriske ressourcer i det arbejdsmedicinske felt i de sidste 10-15 år, mens den danske aktivitet har været hæmmet af manglende ressourcer indtil midten af 70'erne - må skyldes andre faktorer end de rent lægelige interesser.

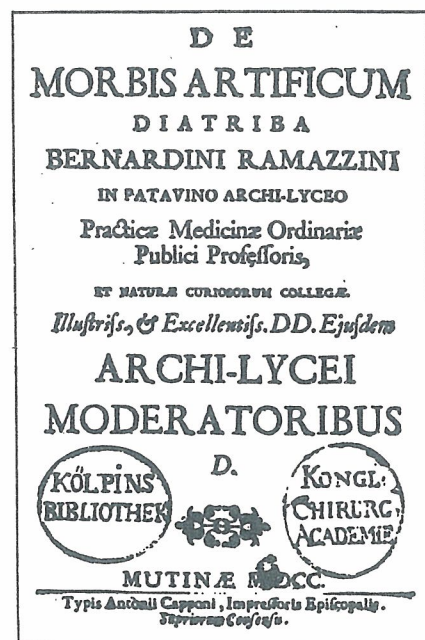
I 1977 vedtog Folketinget, at der i alle amter skulle oprettes en arbejdsmedicinsk sygehusenhed. Denne beslutning var et led i regeringens nye arbejdsmiljøpolitik, der var blevet formuleret i den nye arbejdsmiljølov, som trådte i kraft samme år.

Den sygdomsforebyggende funktion gør måske ikke de arbejdsmedicinske klinikker anderledes end andre afdelinger på et sygehus - men alligevel indtager klinikkerne en særstilling - om ikke på anden måde, så i biblioteksmæssig sammenhæng. Flere klinikker har bibliotek med egen bibliotekar, og selv i amter, der er meget fint dækket ind med fagbiblioteksservice ville de gerne have en bibliotekar tilknyttet klinikken. Et har de fælles - klinikkerne: bibliotek har alle - større eller mindre.

Arbejdstilsynet, er Danmarks største specialbibliotek for arbejdsmiljø og hovedbibliotek for BST-centrene, for Arbejdsmiljøinstituttet og for de Arbejdsmedicinske klinikker etc. Biblioteket stammer helt tilbage fra 1947 og blev offentligt bibliotek i 1953/54.

Biblioteket har ca. 35.000 bind foruden de bøger, der står på AMI - Arbejdsmiljøinstituttet, der også har eget bibliotek med bibliotekarer fra Tilsynet 2 gange om ugen.

Der er ansat 4 bibliotekarer samt kontorassistenter og studentermed-

hjælpere - ialt 8 faste medarbejdere. Biblioteket har 350 tidsskriftabonnementer. Biblioteket har lagt sin bogbestand på basen MINIBIB - sammen med 14 andre biblioteker, fortrinsvis ministerielle. Inddaterer desuden til ALBA.

Arbejdstilsynets Dokumentationscenter - der ikke er det samme som biblioteket - udgiver AT-doc, et nyhedsblad, og har en udstrakt kopi-service. Bladet kommer 5-6 gange årligt. Dokumentationscentret sender gratis kopier (op til 20 sider) og man kan bestille søgninger i alle

Dublettsamarbeid

Det er trist når litteratur blir ødelagt slik som i brannen i Bukarest. Åpenheten østover har avdekket dårlige forhold for bibliotekene, ikke minst innen vårt felt hvor samlingen av forskningslitteratur er både mangelfulle og gamle. Samtidig opplever vi problemer med å

få kassert eldre bøker og helt nye tidsskriftdubletter. Hva skal vi gjøre med dette luksusproblem? Initiativ er tatt for å kanalisere litteraturførstehjelp og dele av vårt overskudd.

Ordning for dubletter af tidsskrifter og tidligere udgaver af håndbøger

Af Inger Vibeke Nielsen

På styrelsesmødet i Oslo, Januar 1990 talte vi en del om, hvad vi skal stille op med vore dubletter. Vi har i Danmark kontaktet IDÉ (Institut for international udveksling af publikationer), som efter at have været i Rumænien har fået kontakt til det centrale medicinske bibliotek i Bukarest, Biblioteca Centrale Medicala. De er meget interesseret i at modtage hjælp fra danske medicinske biblioteker.

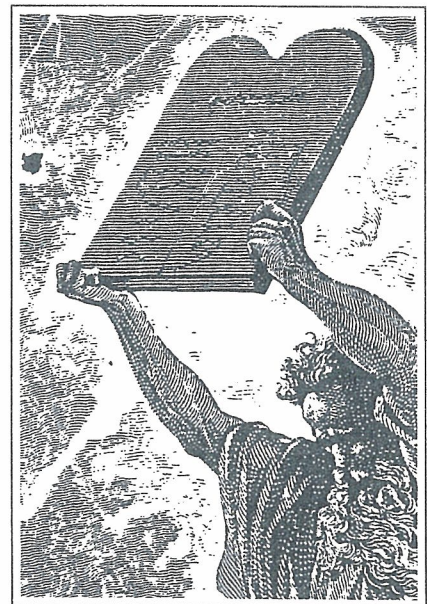
Den danske bestyrelse har nu kontaktet Biblioteca Centrale Medicala, dels for at fortælle dem, at vi vil udarbejde lister over, hvad vi kan undvære, dels for at få dem til at lave en liste over andre medicinske biblioteker, forskningsinstitutioner og uddannelsesinstitutioner, så vi kan sikre os, at materialet bliver fordelt rundt til de institutioner, der har

behov for det. Med hensyn til forsendelse og betaling for dette, har IDÉ lovet at tage sig af den side af sagen.

Det virker jo på mange måder simpelt, men også temmelig arbeidskrævende. Så må fremtiden vise, hvor let det er at få kontakt til dem, og hvor stort deres behov er. Et er dog sikkert, vi vil allesammen hellere aflevere vort overskud til et andet bibliotek, end destruere det.

Dette er dog ikke en løsning for enkelte dublethæfter, for hvad skal et bibliotek i Bukarest med et par hefter fra et tidsskrift, de ellers ikke får noget fra?

Dette område er et andet af vore problemer med dubletter. Jeg har i den forbindelse tænkt meget på CCID (International and Interdisciplinary Collective Catalogue of Duplicates). Det er en online database med dubletter af tidsskrift-hæfter inden for alle fagområder. Basen indeholder i dag ca. 100.000 hæfter, tilhørende ca. 80 biblioteker i flere Vesteuropæiske lande. Basen ligger i Frankrig. Systemet virker på den måde, at man enten tilslutter sig som passiv nyder af systemet, og kun ser efter dubletter, man mangler i sin egen samling, eller som aktivt ydende medlem, det vil sige selv inddaterer sine dubletter til basen og naturligvis også ser efter

Kassering av bøker er intet nytt.

dubletter, man selv mangler. Prisen for disse ydelser er afhængig af, på hvilken måde man tilslutter sig systemet. Som ydende medlem er prisen 44 FF pr. time, som nydende 70 FF pr. time. Hæfterne forbliver på det bibliotek, der ejer dem og rekvireres derfra. De leveres altid gratis, kun forsendelsen skal på anmodning betales tilbage.

Er det noget andre har overvejet, og hvordan kommer vi i givet fald videre?

de baser, der findes om f.eks. arbejds-medicin.

HVIS BARE...

Som sekretærer/sygeplejerskerne sagde på de bibliotekarløse arbejdsmedicinske klinikker:

- hvis bare vi havde et bibliotekar
- hvis bare vi havde mere kontakt med hinanden!

TIDSSKRIFTDUBLETTER NORGE

Av Anne Lise Lervik

På det nordiske styremøtet for de medisinske spesialgruppene i Oslo i januar ble det referert et brev fra et par norske medicinerstudenter på besøk i Tsjekkoslovakia. De var fortvilte over situasjonen der med hensyn til mangelen på lærebøker i bibliotekene. Vi har ingen økonomisk mulighet til å bidra til innkjøp av bøker, men tidsskriftdubletter og eldre, men fremdeles aktuelle utgaver av bøker ser vi gjerne komme til nytte.

En del problemer må løses før norske medisinske bibliotek har et funksjonsdyktig system. For det første må vi få sendt relevant litteratur til det enkelte bibliotek, slik at f.eks. psykiatrisk litteratur sendes til et bibliotek som betjener en institusjon med psykiatrisk avdeling. For det andre må vi

undersøke hvilke bibliotek som er interessert i "gammel" litteratur. Vi ønsker ikke at Øst-europeiske bibliotek skal føle seg som vår søppelkasse. For det tredje må de nordiske medisinske bibliotekene få til en organisering seg imellom slik at vi ikke "trækker i hverandres bed".

Danmark er gjennom IDÉ (Institut for international udveksling af publicationer) allerede i gang. De danske bibliotekene orienterer seg mot Romania og det samme gjør BLDSC. Romania ser i det hele tatt ut til å motta stor internasjonal støtte. Derfor bør kanskje norske medisinske bibliotek rette oppmerksomheten mot andre steder. Norsk Bibliotekforenings internasjonale utvalg har ingen øst-europeiske kontakter med unntak for nettopp Romania. Vi har derfor sendt en forespørsel til en av EAHILs medlemmer (M. Benda) for å få

hennes synspunkter og hjelp til å etablere kontakter i Ungarn. Pr. idag venter vi på svar fra henne.

IDÉ i Danmark tar seg også av betaling av porto for bokforsendelser til utlandet. I Norge finnes ingen lignende ordning, og det er vanskelig å finne vegen gjennom byråkratiet til rette instans for å få utredet problemet. Det er sendt et brev til postsjefen i Trondheim for å få en vurdering av saken og videre rettledning. Vi arbeider også med et skjema hvor kontaktbibliotek kan spesifisere hvilken type litteratur de ønsker og med mulighet til å evaluere forsendelser.

Vi er altså foreløpig på planleggingsstadiet. Imidlertid oppfordrer vi bibliotekene til ikke å kaste brukbar litteratur! Sett bøker og dubletter til side slik at de kan komme til nytte.

Forhåpentligvis er vi igangiløpet av høsten!

Aids Info

Utgitt av Statens Institutt for Folkehelse

er navnet på et norsk nyhetsbrev om hiv-/aids-epidemien som utgis av Statens institutt for folkehelse (SIF) i Oslo.

AIDS-info trykkes 5 ganger pr. år i 168 000 eksemplarer, og distribueres som bilag til 16 norske fagtidsskrifter.

Utgivelsen av AIDS-info er en del av virksomheten ved Aids-informasjonsenheten ved SIFF.

Aids-informasjonsenheten har som oppgave å drive registrering, litteratur-søking og å gi service

til helsevesenet, forskere, presse, undervisningspersonell og andre organisasjoner og enkeltpersoner for å bekjempe hiv-epidemien.

Årsabonnement på AIDS-info koster NOK 150,- og kan bestilles fra:
Statens institutt for folkehelse, Aids-informasjonsenheten,
Geitmyrsvn. 75, N-0462 OSLO 4, telefon: 02-35 60 20

EDB/kommunikasjon

Informasjonsteknologi er vel det emnet som går oftest igjen i beskrivelsene av hva vi holder på med i Norden for tiden, og teknologien er elektronisk. Ingen bibliotekataloger for liten. Vi automatiserer oss helt ned i det minste

bibliotek. For mange av oss er tiden dog ikke forbi da vi faller helt i staver over å ha fått en PC, mens andre ligger mange systemgenerasjoner foran.

HVA SKJER PÅ ISLAND?

Av Gudrun Hannesdottir

Isländska medicinska bibliotek, till trots för sin fåtallighet, är aktiva och håller på med en del nya saker.

Den största nyheten anser vi vara att fyra bibliotek nu har förvärvat MEDLINE på CD-ROM. Det första biblioteket har nu använt det i ett och ett halvt år med mycket positivt mottagande. Där är det fråga om en CD-ROM från EBSCO som blant annat har den stora fördel att man kan slå in sitt eget (eller andra biblioteks) tidskriftsbestånd och på så sätt begränsa sökningen. De tre andra biblioteken har nyss tagit i användning MEDLINE på CD-ROM från Silverplatter, och Landspítalinn har också CINAHL.

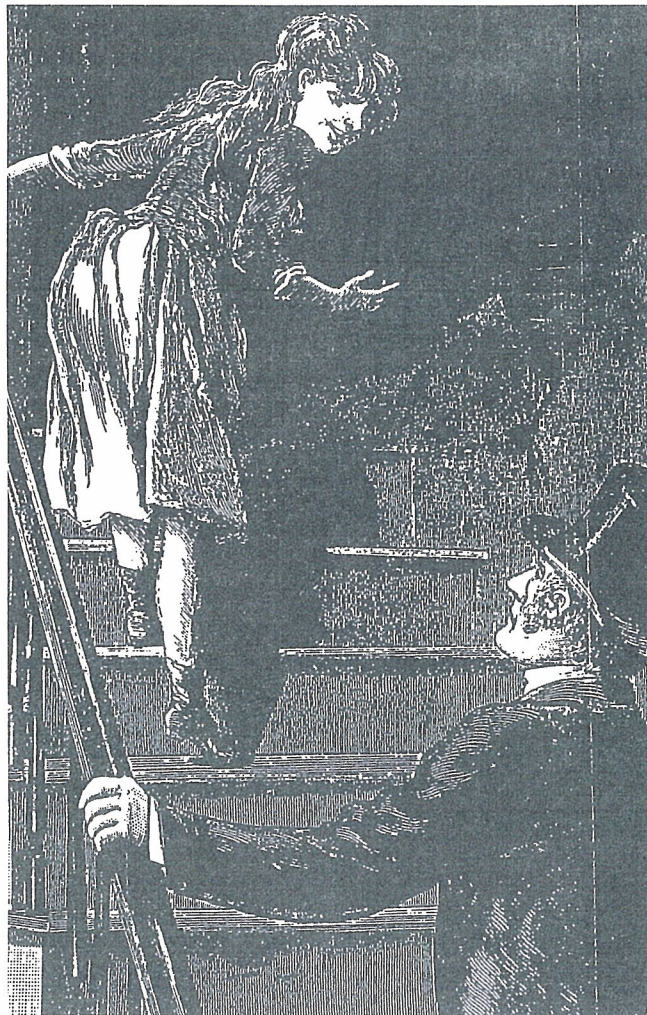
En annan viktig nyhet ur vår synpunkt är den nära förestående invigningen av biblioteksystemet Dobis-Libis. Vårt största bibliotek ved Rikslässarettet (Landspítalinn) har använt systemet från början av året, d.v.s. katalogiseringsdelen, men planerar ta i bruk dets andra funktioner i löpet av detta år (tillväxt,

utlån, mottagning och kontroll av tidskrifter, fjärlån, statistisk kontroll och sökning i databaser mm). Man övervägar just nu möjligheten att anknyta de andra medicinska biblioteken för att de helt eller delvis skall kunna använda Dobis-Libis, allt beroende på deras storlek och andra förutsättningar. Detta anser

vi kunna bestyrka samordning av inköp och ömsesidigt utnyttjande av biblioteksbeståndet (varje bibliotek har redan specialiserade kollektioner som inte finns på andra ställen).

Uppgifter om tidskriftsbeståndet hos isländska forskningsbibliotek kommer att köpas från NOSP och överföras direkt in på Dobis-Libis systemet. Man planerar att varje bibliotek vil uppdatera sina beståndsuppgifter on-line såfort ändringar uppstår således att de blir up-to-date hela tiden.

Man har stora förväntningar på att kunna använda Dobis-Libis för en annan viktig uppgift, d.v.s. indexeringen av isländska biomedicinska journaler. Isländska medicinska bibliotekarier är väl medvetna om hur svårtillgängligt isländskt material på detta område är, och har därför hållit på med indexering av det under lediga stunder. Med Dobis-Libis har öppnats en möjlighet att göra detta på en regelmässig basis, och eftersom systemet ger möjlighet till abstracts (i tidskriftsdel), vill detta komma til stor nytta och ge möjlighet till sökande med isländska termer.

"Bli med opp på rommet, så skal du få se på PC'en min".

DANSKE DATABASER

Af Inger Vibeke Nielsen

De fleste danske databaser er bibliotekskataloger, men derudover er der fællessystemet ALBA, Artikelbasen og DANDOK. Jeg vil i det følgende koncentrere mig om dem, der har interesse for biomedicinske biblioteker.

ALBA er fællesbasen for danske forskningsbiblioteker. Den blev oprettet i 1981 af Forskningsbibliotekernes EDB-kontor (FEK) under Statens Bibliotekstjeneste. ALBA er en videreførelse af Den danske Accessionskatalog. Udgivelsen af denne stoppede i 1980.

For at få adgang til ALBA skal man have et password fra FEK. Der er naturligvis flere måder, rent "fysisk", at få adgang til basen på, men den nemmeste er via datapak til DENnet, Uni-c. Er man først i kontakt der, har man nemlig adgang til flere af de danske forskningsbibliotekers bibliotekskataloger i samme opkald. Det er FEK's håb, at flere danske database-værter vil tilslutte sig DENnet, for på den måde at give den enkelte ALBA-bruger adgang til så mange danske baser i et opkald som muligt.

Det hedder at ALBA er en fællesbase for danske forskningsbiblioteker, men i praksis er det desværre ikke sandt. Det er desværre heller ikke muligt at give et præcist billede af, hvad der eksakt findes i basen. Her er nogle hovedtræk, som kan bruges som vejledning (jeg beskriver kun situationen for de største forskningsbiblioteker med medicinske samlinger).

DNLB indrapporterer til fællessystemet, og gør det løbende. Der indrapporteres både monografier og tidsskrifter. Statsbiblioteket (SB) indrapporterer også både monografier og tidsskrifter, men med meget lange intervaller. OUB har også tilsluttet sig

fællessystemet, men har endnu ikke overført poster fra deres eget online-katalog.

Til gengæld er der flere og flere små medicinske biblioteker, der er begyndt at indrapportere til fællessystemet. Det drejer sig i øjeblikket om:

Amtshospitalet i Nykøbing Sjælland;
Cancerregistret;
Danmarks Jordemoderskole, Aalborg;
Danmarks Sygeplejerskehøjskole, Århus (en del af Statsbibliotekets online-katalog SOL);
Esbjerg Centralsygehus;
Herlev Sygehus;
Københavns Amts Sygehus, Glostrup;
Psykiatrisk Hospital i Århus;
Rigshospitalet (en del af COSMOS);
Sct. Hans Hospital;
Viborg Sygehus.

Der er i øjeblikket ved at blive lavet regler for de medicinske bibliotekers datainput m.h.t. systematik (NLM) og emneord (MeSH).

ALBA indeholder 3.500.000 poster med en tilvækst på ca. 500.000 poster pr. år. Basen opdateres daglig og indeholder udover ovennævnte Periodikakatalogen og Danske nationalbibliografiske poster. Søgninger i ALBA foregår i CCL-sproget, der er et frit tekst-søgesystem. For selve beskrivelse af søgninger vil jeg henvise til "Litteratursøki nordiske databaser". Udg. af Universitetsbiblioteket i Tromsø. Alba koster 200 kr. i timen.

Danske bibliotekskataloger online:

Hvis man vil i databaser med hurtig og regelmæssig opdatering skal man gå i de lokale bibliotekskataloger. Det er desværre et meget tidskrævende arbejde, men kan med hensyn til helt ny litteratur bestemt være en fordel. En yder-

ligere fordel er, at disse baser er gratis.

Inden for det biomedicinske fagområde skal man især lægge mærke til COSMOS (Danmarks Natur- og Lægevidenskabelige Bibliotek, Kbh.), SOL (Statsbiblioteket i Århus) og ODIN (Odense Universitetsbibliotek).

COSMOS indeholder løbende tilvækst af bøger og alle løbende tidsskrifter 1979 ff samt disputater 1988 ff. Desuden indeholder COSMOS løbende tilvækst for Københavns Universitetsinstitutter inden for hovedfagområderne naturvidenskab og medicin, samt fra Rigshospitalet fra 1979 ff. Basen indeholder 85.000 poster med en tilvækst på 12.000 poster pr. år. Emnedækningen er datalogi, EDB, matematik, medicin, naturvidenskab, og psykologi. Der er onlinebestillingsfaciliteter i COSMOS. COSMOS nåes via DENnet som ved ALBA, men der kræves særskilt password. Dette password fåes ved henvendelse til DNLB.

SOL indeholder litteratur indgået på Statsbiblioteket (både dansk pligtaflevering og indkøbt udenlandsk litteratur) og på institut- og enkelte hospitalsbiblioteker i Århusområdet trykt efter 1979, alle løbende tidsskrifter og fra 1.1.87 medtages også nyanskaffede monografier trykt før 1979. Basen indeholder 322.000 poster. Emnedækningen er universel, onlinebestillingsfaciliteter er ved at blive etableret, men der kan onlinebestilles via ALBA's postkasse. SOL'en nåes enten via Datapak eller ved direkte telefonopkald. Password og opkoblingsprocedure fåes ved henvendelse til Statsbiblioteket.

ODIN indeholder litteratur indgået på Odense Universitetsbibliotek samt Odense Universitets Institutter fra 1987 ff. Desuden indeholder den hele bibliotekets

EDB/kommunikasjon

periodicabestand. Basen inneholder 180.000 poster med en tilvækst på 25.000 poster pr. år. Emnedækningen er universel. Odin nåes enten via Datapak eller ved direkte telefonopkald. Password og opkoblingsprocedure fås ved henvendelse til Odense Universitetsbibliotek.

Alle disse tre bibliotekskataloger ligger på RC9000 maskiner, bruker alle CCL-sproget og er fritekstsøgesystemer. De bruger samme bibliotekssystem, og derfor er de også næsten ens. Naturligvis er der nogle få forskelle, men de læres bedst i brug.

Danske bibliografiske databaser:

ARTIKELBASEN er ikke en bibliotekskatalog, men en bibliografisk database over artikler i danske tidsskrifter (ca. 800) og større

danske aviser (ca. 17). Basen blev oprettet i 1981 og indeholder ca. 240.000 poster med en tilvækst på ca. 30.000 poster pr. år. Emnedækningen er universel. Søgesproget er CCL, og søgningerne ligner meget søgningerne i danske bibliotekskataloger. Artiklerne i Artikelbasen er klassificeret efter DK5 (Decimalklassedeling, 5. udg.). For yderligere oplysninger se "Litteratursøki nordiske databaser". Betaling for Artikelbasen kan foretages efter en af åtte betalingsmodeller. F.eks. Model 2: Årlig grundafgift kr. 3.157, heri er inkluderet 1 password og 1250 kommandoer. Bruger man mere end 1250 kommandoer er prisen 3.16 kr pr. kommando.

DANDOK er en database indeholdende oplysninger om forskningsresultater, publiceret

forskning og forskningsprojekter samt interesseprofiler for personer og institutioner. Basen støttes af DANDOK og er plaseret sammen med ALBA hos UNI-C. Basen indeholder oplysninger fra Københavns Universitet, FTU-programmet (Forskning som støtte for teknologisk udvikling), Bioteknologisk Forskningsudviklingsprogram med flere. De ældste data er fra 1979, men der er stor forskel på, hvornår de enkelte institutioner er startet. Basen indeholder ca. 30.000 poster, men DANDOK arbejder, i samarbejde med Risø Bibliotek, på at få flere forskningsinstitutioner til at levere data. Da basen ligger sammen med ALBA, har den samme søgesprog og betaling for basen indgår i betaling for ALBA. Der kræves ikke særskilt password til DANDOK.

MEDISINSK FAG LITTERATUR?

NORLI
100 ÅR

Universitetsgt. 20-24
0162 OSLO 1
Tlf. (02) 42 91 35
Fax: (02) 42 26 51

Svenska databaser av intresse för medicinska bibliotekarier

Av Per Ilmar Sulg

Ganska snart efter det att jag åtagit mig att skriva för de nordiska kollegorna om rubricerat ämne, insåg jag att uppgiften redan var löst av någon annan - Ingrid Chambert vid Televerkets databastjänst, närmare bestämt - och mycket mer därtill. I den helt förträffliga boken "Databaser och videotex i Sverige", utgiven av Televerkets databastjänst och Tekniska Litteratursällskapet (TLS), gör Ingrid Chambert en expos över databas-Sverige som inte lämnar mycket i övrigt att önska. Det är en genomgång av databaser och databasvärdar som är både bred (man är frestad att använda ordet "heltäckande" - men vi vet ju alla hur snabbt utvecklingen går inom detta område...) och detaljerad. Boken är inte bara en genomgång av de olika databaserna med deras inriktning och innehåll, utan fungerar även som handbok med exempel på sökningar. Prisuppgifter ges även. Alla uppgifter som adress, telefonnummer, osv som behövs för att skaffa ett abonnemang finner man lätt.

Om ni har tankar på att utnyttja svenska databaser, så kan mitt råd bara bli ett: skaffa er först av allt denna bok. Adress för beställningen finner ni nedan.

Boken gavs ut 1989 och är således mycket aktuell. Men, men... Utvecklingen går snabbt, som vi nys konstaterade. Mitt bidrag får alltså bli att aktualisera vissa uppgifter där det skett förändringar som rör databaser intressanta för medicinska

bibliotekarier.

För det första: Databastjänsten ARAMIS, som var orienterad mot arbetsliv, arbetsmiljö, miljövård och naturskydd, finns intill längre. Istället kommer baserna med medicinskt innehåll att föras över till Medlars-vid-MIC-informationssystem, Karolinska Institutet, och kan där sökas med sökspråket ELHILL. Av

de svenskproducerade har redan AMILIT (nu under namnet Arblin) och MiljöBanken - ONLINE (MBLINE) förts över. Vidare kan man numera söka i databasen Alconline via Medlars-vid-MIC. Alconline inriktar sig på alkohol- och narkotikamissbruk. För en närmare beskrivning av databasernas innehåll får jag återigen hänvisa till Ingrid Chamberts bok.

SPRILINE (Sjuk- och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut, puh...) - denna grå pärla som vi inte längre skulle klara oss utan, har också den flyttat över till Medlars-vid-MIC, även om man fortfarande kan teckna abonnemang direkt hos Spri. Spriline som tidigare var gratis, kostar numera pengar att söka i. Priset är 100 kr/tim, men det brukar vara väl använda pengar. För de som inte är bekanta med Spriline, kan jag nämna att basen förtecknar svenskt (och i viss mån

nordiskt) material om hälso- och sjukvård med icke-medicinskt innehåll (vilket ju täcks in av Medline och Swemed). Inte minst ger Spriline tillgång till det "gråa" tryck i form av rapporter och utredningar, som tidigare var så svårt och arbetsamt att ta fram. Detskulle vara intressant att veta hur många månars arbete man sparar in ute i våra landsting, genom att sjukvårdspersonal och tjänstemän kunnat ta del av material som arbetats fram på annat håll, istället för att göra om allt ihop från början, en gång till.

Det är värt att notera att man numera har ett stort batteri av databaser - både svenskproducerade och internationella - vid Medlars-vid-MIC som kan sökas med samma sökspråk. Det är ju något som i hög grad underlättar litteratursökningarna.

En mycket värdefull databas inom detta system är SWEMED. Denna databas är en "svensk medline" som ger referenser till svenska medicinska tidskrifter och rapporter. Bl a täcker den in material från Läkartidningen som inte förtecknas i Medline. Men, och det bör man känna till, Swemed förtecknar alla de tre skandinaviska läkartidningarna, samt medicinska avhandlingar både i Sverige och Norge. Det finns mycket som talar för att Swemed borde utvecklas än mer, och bli en "Nordmed" och en resurs för hela Norden.

Till sist då adressen för att beställa "Databaser och videotex i Sverige". Den är: TLS Förlagsverksamhet, Nystravägen 31, S-131 33 Nacka, Sverige. Pris ca 250 kr.

EDB/kommunikasjon

AUTOMATISERING VED FAGBIBLIOTEKENE I NORGE.

I Norge kan vi skille mellom felles biblioteksystem og system beregnet mest for enkeltbibliotek.

BIBSYS: Benyttes foreløpig av Universitetsbibliotekene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø og bibliotekene ved Norges Tekniske Høgskole, Regionsykehuset i Trondheim Norges Handelshøgskole, Norges Veterinærhøgskole og Handelshøyskolen BI og er et felles biblioteksystem.

startet var bibliotek-automatisering i sin barndom og det ble delvis bygd på impulser fra NORMARC, LIBRIS og amerikanske systemer som OCLC og BALLOTS. Men hovedprinsippene ble fastlagt etter informasjonsanalyser og kravspesifikasjoner utført av Bibsys-gruppen og deltager-bibliotekene. Resultatet ble BIBSYS som har vært i drift siden 1976. Basen har vokst jevnt og trutt hele tiden og i 1989 inneholdt data-

vil si at alle deltagende bibliotek katalogiserer i en felles database bare en gang. I tillegg registreres lokale data ved hvert bibliotek.

Øyeblikkelig oppdatering: Databasen blir oppdatert med det samme en registrering er foretatt. Dokumentet kan dermed søkes frem så snart det er oppdatert og man får vite hvilken status det har: bestilt, mottatt eller katalogisert.

Priser: Følgende satser gjelder for ekstern bruk av BIBSYS i 1990: Det betales en engangsvgift på kr 300,- for hvert brukernummer, kr 400,- for utenlandske brukere. Dette inkluderer dokumentasjon. Det betales ikke noen fast årlig avgift.

For ansatte ved institusjoner som er medlem i BIBSYS er søk gratis. Det betales en engangsvgift på kr 150,- hvis dokumentasjon ønskes. Kopiering av bibliografiske poster til eget privat bruk er gratis. Hvis personer eller f. eks. bibliotek ønsker å kopiere bibliografiske poster for videre bruk i en database som er tilgjengelig også for andre, benyttes prislister som gjengitt nedenfor:

Prislister for kopiering av bibliografiske poster.

Engangsvgift dokumentasjon kr 250,-.

Fast årsavgift < 250 poster kr 0,-

" 251 -1000 poster kr 2500,-

" 1001-3000 poster kr 7500,-

" >3001 poster kr 15000,-

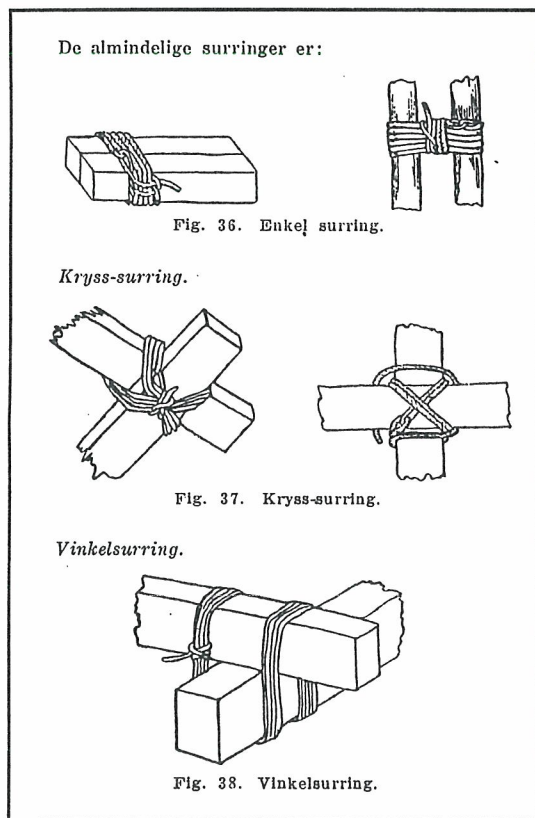
Manuell innsats fra BIBSYS faktureres etter en timepris på kr 250, minimum kr 500 pr avlevering.

Bibsys nåes via oppringt samband og modem på telefon 07 945801.

For ytterligere informasjon: Bibsys driftskontor 7055 Dragvoll

UBO:BOK er Universitetsbiblioteket i Oslo's egen database.

I den kan man søke opp alle

Historikk:

Bibsys startet i 1972 i Trondheim som et samarbeidsprosjekt mellom Regnesentralen ved Universitetet i Trondheim (RUNIT), Riksbibliotekjenesten, Norges tekniske universitetsbibliotek og Universitetsbiblioteket i Trondheim. Da BIBSYS

ing/ utlånsregistrering/ retur/ reservering/purring.

Hovedprinsipper:

Datadeling: Databasen er felles for de deltagende bibliotek. Den bibliografiske beskrivelsen registreres en gang. I tillegg registreres lokale data ved hvert bibliotek. Det

EDB/kommunikasjon

norske bøker utgitt etter 1971, utenlandske bøker om/av nordmenn (BOK).

I tillegg kan man søke opp norske tidsskriftartikler fra 1980. Basen inneholder et utvalg av artikler fra ca 330 norske tidsskrifter og årbøker (av vel 350 norske periodika) med ca 8500 artikler årlig. De fleste fagområder er dekket, men ikke spesialtidsskrifter innen f.eks. teknikk og medisin der andre bibliografier dekker fagene (NOTA).

Dessuten finner man Norsk samkatalog for utenlandske bøker som ble startet opp i 1983. Norske bøker er tatt med fra 1988. Etter at samkatalogen for bøker på kort ble avsluttet i 1988 er alle meldinger om bøker registrert i basen uansett bokenes trykkeår. Detsammegjelder bibliografiske data som er avlevert i maskinlesbar form. Basen inneholder derfor et betydelig antall poster med trykkeår tidligere enn 1983. Her vil også Bibsys poster etterhvert komme med. Foreløpig er ikke poster fra BIBSYS II kommet med i Norsk samkatalog (SAMBOK).

Universitetsbiblioteket formidler også databasetjenesten TRIP. Databasen SAMPER er onlinesøkbar via TRIP. SAMPER er samkatalogen over periodika i norske bibliotek. Man har også tilgang til NOSP (Nordisk samkatalog for periodika) via TRIP. SAMPER inneholdt pr. 1.1.90 79000 bibliografiske poster med bestandsopplysninger fra 360 bibliotek. Universitetsbiblioteket i Oslo planlegger to produksjoner på CD-ROM: Samkatalogen for bøker/periodika og Norsk bokfortegnelse/NOTA.

UBO's databaser er lokalisert ved Universitetet i Oslos sentrale dataanlegg (VAX), og er tilgjengelig 24 timer i døgnet 7 dager i uken. Nye brukere tilbys en måneds gratis prøveabonnement. Ellers betales det kun for bruken av dataanlegget for tiden mellom 3 og 5 kr. pr minutt.

UBO:BOK kan nås via oppringt linje og modem på telefon:

300/300 og 75/1200 baud: 02-455739

1200/1200 og 2400/2400 baud: 02 455771

1200/1200 og 2400/2400 baud: 02 698120

Forespørsler rettes til: Universitetsbiblioteket i Oslo, Planavdelingen, Driftskontoret, 0242 Oslo 2

MIKROMARC er antagelig det biblioteksystem som er mest benyttet ved mindre fagbibliotek i Norge i dag. MIKROMARC er et informasjonssystem for lagring og gjenfinning av katalogdata. Systemet finnes i to modeller for bruk på personlige datamaskiner og på personlige databaser koplet i nett. De fleste som benytter MIKROMARC i Norge har en brukerversjon. MIKROMARC systemet har en rekke funksjoner som katalogisering, online søking, utlån, tidsskriftstyring og formatkonvertering.

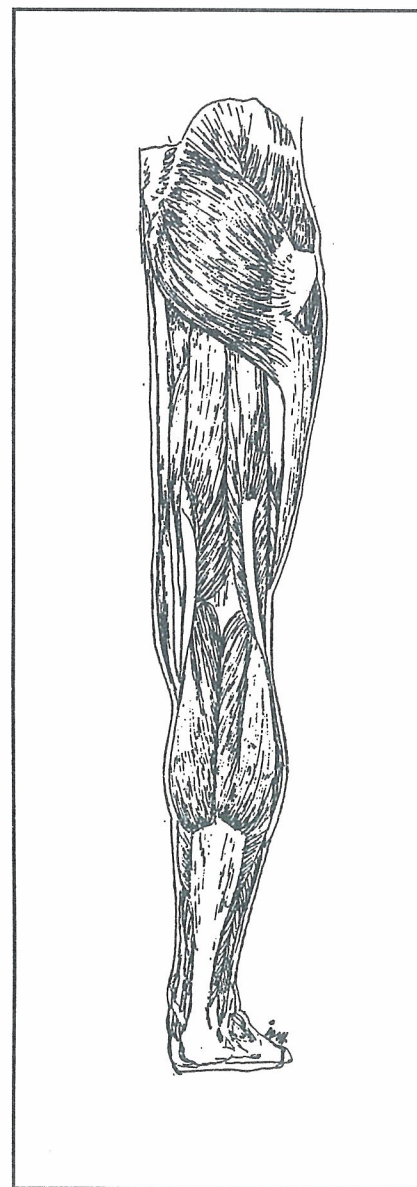
KATALOGISERING er en av hovedfunksjonene i MIKROMARC. Det finnes et sett av skjermbilder for katalogisering og søking i MIKROMARC. Hvert felt i skjermbildene har en hjelpetekst. Micromarc systemet benytter NORMARC formatet ved katalogisering. Det gjør MIKROMARC systemet kompatibelt med andre biblioteksystemer som også benytter MARC-formatet f.eks. UBO:BOK. Fordelen med å følge MARC-formatet er at det lettere kan både importeres og eksporteres bibliografiske data mellom MIKROMARC og andre biblioteksystemer. Importfunksjonen i MIKROMARC er laget slik at den kan tilpasses for import av bibliografiske data fra f.eks. BIBSYS II, LC, m.fl. (BIBSYS II kan foreløpig ikke ta imot katalogdata produsert i NORMARC format.)

UTLÅNSdelen er utviklet for å holde oversikt over utlån av bøker, lånere, reserverasjoner, rykkinger o.s.v.

TIDSKRIFTdelen gir mulighet til heftekontroll, sirkulasjonskontroll, reserverasjoner, rykkinger o.s.v. (MICROLINX)

For nærmere informasjon om MIKROMARC: Norsk systemutvikling Malmøgt.7, 0566 Oslo 5 Tlf. 02 384510

Kristin Omsjø, Det medisinske fakultetsbibliotek, Oslo

IFLA:s VÄRLDSKONGRESS I STOCKHOLM 18-24 AUGUSTI 1990

Av Per Ilmar Sulg

I år hålls IFLA:s (International Federation of Library Associations and Institutions) världskongress i Sverige. Närmare bestämt står Stockholm som värd för detta, biblioteksvärldens största och viktigaste evenemang. Sverige har varit värdland vid två tidigare tillfällen, nämligen 1930 och 1960. Till 1989 års kongress, som hölls i Paris, samlades ca 2.500 delegater från hela världen. Lika många väntas komma till Stockholm 1990. De flesta programpunkterna, liksom den stora IFLA-utställningen, kommer att avhållas på Stockholmsmässan i Älvsjö några minuters resa från city med T-banan. Andra arrangemang äger rum bl. a. i Globen (inomhusarena) och Stockholms stadshus.

För SAB:s vårdbibliotekssektion är det en angelägen uppgift, att på olika sätt profilera sig på kongressen, för att visa fram den biblioteksverksamhet som bedrivs på våra sjukhus och inom vårdutbildningen, och som vi tror kan intressera de utländska gästerna. Bl. a. vet vi av erfarenhet, att den svenska modellen med s. k. "kombinerade sjukhusbibliotek" - vilket innebär föreningen av patient/allmänbibliotek och medicinskt fackbibliotek inom en verksamhet - brukar väcka intresse.

SAB:s vårdbibliotekssektion kommer att ha en bemannad utställningsmonter (modul) på IFLA-mässan, där vi presenterar de svenska vårdbibliotekens verksamhet. Det är vår förhoppning att montern också ska bli något av en samlingspunkt för de sjukhusbibliotekarier som kommer till IFLA-mötet.

Tack vare stor generositet från landstinget i Kopparberg, kan också ett studiebesök till Falu lasarettsbibliotek arrangeras.

Preliminärt program för studiebesöket är följande:

- 08.00 Avfärd från Stockholm, kaffe serveras i bussen
- 11.00 ankomst till Falun, delegaterna hälsas välkomna
- 12.00 gratis lunch
- 13.00 rundvandring i biblioteket
- 14.00 artotek
- 15.00 kaffe
- 15.30 regional biblioteksservice i Kopparbergs län
- 16.30 besök på Carl Larsson-gården (konstmuseum) i Sundborn
- 18.00 återresa, mat serveras i bussen
- 21.00 åter i Stockholm, delegater som så önskar, hinner delta i mottagningen i Globen.

Den 16-17 augusti hålls i Uppsala ett förseminarium (s. k. "satellite meeting") om biblioteksservice till läs-handikappade personer. Seminariets titel är "Breaking down communication barriers : Library service for people unable to read inkprint books", och arrangeras av IFLA-section of Libraries for the Blind, section for Libraries Serving Disadvantaged Persons och Round Table on Audiovisual Media. Dag 1 av detta seminarium ägnas åt service till döva och dövblinda, samt åt musik och bild inom biblioteksverksamheten. Dag 2 är en talboksdag med bl. a. information om ny teknik, föredrag om hur man arbetar med talböcker på Uppsala länsbibliotek, samt på eftermiddagen rundtur med studiebesök. Övriga programpunkter av särskilt intresse för sjukhusbibliotekarier, rör de s. k. "open conference meetings" som anordnas av sektioner och Round tables. Här bör ju var och en som tänker sig till IFLA-mötet själv studera pro-

grammet, men följande kan vara till god ledning. Föredragen är öppna för alla som har betalat kongressavgiften. Alternativt kan man lösa dagskort 350 kr. Dagskort 600 kr finns också. Då tillkommer kongressportföljen, och man får tillträde (i mån av plats) till kvällens begivenheter.

Måndagen den 20 augusti 10.30-13.00, Biological and Medical Science Libraries: 1/ L. Sewall (Sverige): Integrated hospital libraries and regional hospital library services in Sweden, 2/ S. Thorsteinsdottir (Island): Automation of Landspítalinn Medical Library, 3/ E. Buntz (Norge): Success factors for transforming a traditional medical library into an information centre for the future

Tisdagen den 21 augusti 09.00-17.00, Libraries Serving Disadvantaged Persons/Biological and Medical Science Libraries: studiebesök "library tour" (jag vet ej om detta är öppet för alla). SAMMA DAG, 12.00-14.30: Libraries for the Blind: tre föredrag under temat "International interlibrary loans of audio and Braille".

Onsdagen den 22 augusti 11.15-13.45, Libraries Serving Disadvantaged Persons: 1/ H. Wagenaar (Holland): Services to the elderly, at home and in the library, 2/ W. Anderson (England): How to measure performance in libraries serving the disadvantaged, 3/ B. Molin (Sverige): Cooperation with health professionals.

Information om SAB:s vårdbibliotekssektions arrangemang kan fås av Gunilla Malmgren-Neale, lasarettsbiblioteket i Helsingborg, tel. 46-42-10 22 17 (semester till den 2 juli) eller Bengt Holmquist, Falu lasarettsbibliotek, tel. 46-23-822 45 el. 821 34.

Väl mött i Stockholm!

Returadresse:
SMB, v/Elisabeth Husem
Psykiatrisk Institutt
Postboks 85 Vindern
N-0319 Oslo 3